

An tUasal Brian Lenihan, T.D.,
An tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí,
94 Faice Stiabhna,
Baile Átha Cliath 2.

A Aire, a chara,

Éilítear faoi Alt 80(2) d' Acht an Gharda Síochána 2005, lena bhforáiltear do bhunú Coimisiún Ombudman an Gharda Síochána, go gcuirfeadh Coimisiún an Ombudsman tráth nach deireanaí ná dhá bhliain óna bhunú, tuarascáil faoi do bhráid maidir le

- (a) Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman, agus
- (b) leordóthaineacht na bhfeidhmeanna a leagtar air faoin Acht

Bunaíodh Coimisiún an Ombudsman ar an 12 Nollaig 2005 agus bhronn Uachtarán na hÉireann, Máire Mhic Ghiolla Íosa, barántais cheapacháin ar thriúr comhalta an Choimisiúin an 10 Feabhra 2006.

Tá glactha leis gur treisiú leis an daonlathas agus feabhas ó thaobh freagrachta sna forais Stáit an coincheap agus an chuspóir maidir le gníomhaireacht maoirseachta póilíneachta sibhialta.

Is cúis áthais dá bhrí sin do na Coimisinéirí, láneolach ar na pionsabail sin agus fabhrach leo, an tuarascáil seo a leanas a chur faoi do bhráid.

Le dea-mhéin,
KH, CB, CF

COIMISIÚN OMBUDSMAN AN GHARDA SÍOCHÁNA

Tuarascáil don Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí mar gheall ar (a) éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman agus (b) leordhóthaineacht na bhfeidhmeanna a leagtar air faoi Acht an Gharda Síochána 2005.

1. Réamhrá	leathanach 5
<u>2. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman</u>	6
<u>2.1. Buneolas maidir le Bunú Choimisiún an Ombudsman</u>	
<u>2.2 Cuspóirí Choimisiún an Ombudsman</u>	
<u>3. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman maidir le Cuspóir (a)</u>	8
<u>3.1 Léargas Ginearálta</u>	
<u>3.2 An tUalach Oibre</u>	
<u>3.2 (1) Cásanna faoi bhráid faoi alt 102, Acht an Gharda Síochána 2005</u>	
<u>3.2 (2) Gearáin a tháinig ó dhaoine den phobal</u>	
<u>3.3 Acmhainní agus Cumas Oibre</u>	
<u>3.4 Na Príomhtháscairí Feidhmíochta/Straitéis Corparáide/Deimhniú Cáilíochta maidir le hImscrúdúchán</u>	
<u>4. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman maidir le cuspóir (b)</u>	16
<u>4.1 Léargas Ginearálta</u>	
<u>4.2 Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman a mheas maidir le misneach a chothú</u>	
<u>5. Leordhóthaineacht na bhfeidhmeanna a leagtar ar Choimisiún an Ombudsman faoin Acht.</u>	<u>19</u>
<u>5.1 Feidhmeanna nach dtugtar san Áireamh faoi Dhlínse Choimisiún an Ombudsman</u>	
<u>5.2 Mí-iompar nó Ceisteanna Fónaimh/Eifeachtachta</u>	
<u>5.3 Réiteach Neamhfhoirmeálta/Eadráin</u>	
<u>5.4 Prótacail i Scríbhinn le Coimisinéir an Gharda Síochána</u>	
<u>5.5 Cúnamh Speisialta</u>	
<u>5.6 Rialúcháin maidir le ceisteanna a bhaineann le slándáil an Stáit</u>	
<u>6. Feidhmiú Achta an Gharda Síochána 2005 – Leasú Reachtaíochta</u>	<u>23</u>
<u>6.1 Leasú Reachtaíochta go dtí seo</u>	
<u>6.2 Leasuithe breise</u>	
<u>7. Clabhsúr</u>	<u>26</u>

Foscúbhinn 1. Na Príomhtháscairí Feidhmíochta
Foscúbhinní 2-12. Leasuithe ar Acht an Gharda Síochána 2005

FOSCRÍBHINN 1

Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána – na príomhtháscairí (seachtracha) feidhmíochta

FOSCRÍBHINN 2

Cur leis an soláthar do “aisléasú” imscrúduithe leis an nGarda Síochána

FOSCRÍBHINN 3

Cumhacht ghinearálta faoin reachtaíocht chun réamh-imscrúdú a dhéanamh

FOSCRÍBHINN 4

A thabhairt de cheart do Choimisiún an Ombudsman, nuair is cuí, réamhscrúdú a thabhairt chun críche gan gá dul ar aghaidh le himscrúdú faoi alt 95 ná alt 98

FOSCRÍBHINN 5

Soiléiriú ar an deismireacht lena dtugtar an dualgas ar Choimisinéir an Gharda Síochána fianaise a chaomhnú i bhfeidhm i gcásanna a eascraíonn ó Alt 102

FOSCRÍBHINN 6

Foráil d’imscrúdú faoi Alt 98 a athrú, nuair ba chuí, go dtí imscrúdú faoi Alt 94 agus Alt 95

FOSCRÍBHINN 7

An chumhacht faoin reachtaíocht tuarascálacha a fhoilsiú

FOSCRÍBHINN 8

Cumhacht faoin reachtaíocht treoir phraiticiúil a thabhairt maidir lena gciallaíonn “díobháil thromchúiseach” chun críche cur faoi bhráid faoi Alt 102

FOSCRÍBHINN 9

Deimhniú maidir le toiliú ó bhéal le gearán a dhéanamh ag an tríú páirtí go díreach le Coimisiún an Ombudsman

FOSCRÍBHINN 10

Alt 95(4) a thabhairt chun réitigh le hathrú a rinneadh le déanaí ar Alt 94(7)

FOSCRÍBHINN 11

Caighdeánú a dhéanamh ar an modh lena dtugtar fógra do chomhaltaí den Gharda Síochána go bhfuil gearán ann, bíodh an gearán inghlactha nó neamh-inghlactha

FOSCRÍBHINN 12

Leasuithe téacsúla a bheartaítear ar Acht 2005 (Acht an Gharda Síochána 2005) (faoi chló dearg).

Táblaí

Tábla 1: Gearáin agus Cásanna faoi Bhráid suas go dtí 31/12/2007

Tábla 2: Gearáin a tháinig chuig BGGs (2004-2006) agus COGS (2007)

Tábla 3: Leagtar amach stádas na ngearán inghlactha a tháinig ó dhaoine den phobal agus na gcásanna a cuireadh faoi bhráid

Tábla 4: Leagtar amach líon na nOifigeach Cáis/Imscrúdaitheoirí agus líon a gcuid cásanna mar a tuairiscíodh ar an 31 Nollaig 2007.

Tábla 5: Comparáid idir Suirbhéanna ar an bPobal agus ar an nGarda Síochána

Noda Ceannlitreacha

COGS	Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána
OOPTÉ	Oifig Ombudsman Póilíneachta Thuaisceart Éireann
IPCC	Independent Police Complaints Commission (maidir le Sasana agus an Bhreatain Bheag)
ÁLI	An Áis Lárnach Iarratas
BGGs	Bord Gearán an Gharda Síochána

1. Réamhrá

Bunaíodh Coimisiún an Ombudsman de bhun ordú an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí ar an 12 Nollaig 2005. Bhronn Uachtarán na hÉireann, Máire Mhic Ghiolla Íosa, barántais cheapacháin ar thriúr comhalta an Choimisiúin an 10 Feabhra 2006, tar éis do dhá Theach an Oireachtais aontú, mar a éilítear faoi Acht an Gharda Síochána 2005 (“an tAcht”), lena n-ainmniú.

Chuaigh Coimisiún an Ombudsman i mbun oibre ag glacadh le gearáin ar an 9 Bealtaine 2007 nuair a osclaíodh doirse na hoifige ag 150 Sráid na Mainistreach Uachtarach, Baile Átha Cliath le haghaidh fónaimh an lá sin.

Caitheadh an tréimhse 14 mí, ó ceapadh na Coimisinéirí gur glacadh le gearáin den chéad uair, le hullmhúchán ginearálta, mar shampla le hearcú agus le hoiliúint foirne, leis an soláthar áitribh agus trealaimh agus leis an bhforbairt ar chórais riaracháin agus feidhmiúcháin.

Tugadh breis sonraí faoin obair sin, maille le hadmháil ar an gcúnamh a fuarthas ó fhoinsí iomadúla, chomh maith le cur síos imlíneach ar struchtúr agus creat eagrúcháin Choimisiún an Ombudsman sa chéad Tuarascáil Bhliantúil ón gCoimisiún a foilsíodh i mí Márta 2007.

Isteach is amach le 7 mí, dá bhrí sin, an tréimhse feidhmiúcháin atá faoi chaibidil sa tuarascáil seo. D’fhéadfadh, maidir le tosca áirithe, nach léargas cruinn cuimsitheach a bheadh ón tréimhse tionscanta sin ar chúinsí faoi mar a bheidh go fadtéarmach ag Coimisiún an Ombudsman. Ina ainneoin sin, is é tuairim na gCoimisinéirí gur féidir, fiú amháin chomh luath seo san obair, tuarascáil fhiúntach agus tuairimí stuama a thabhairt maidir leis an dá réimse a shonraítear in alt 80(2) an Achta.

2. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman

2.1. Buneolas maidir le Bunú Choimisiún an Ombudsman

Sular cuireadh Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána ar bun, ba le Bord Gearán an Gharda Síochána, a cuireadh ar bun sa bhliain 1986, an fhreagracht maidir le glacadh le gearáin faoi dhaoine den Gharda Síochána agus déileáil leo.

Rinneadh soláthar le hAcht an Gharda Síochána 2005 (Bille an Gharda Síochána 2003 mar a tionscnaíodh é) do réimse beart athchóiriúcháin maidir leis an bhfeidhmiúchán agus leis an mbainistíocht ar an nGarda Síochána, bunú Choimisiún an Ombudsman ar cheann acu.

D'fhág tuarascálacha éagsúla an Bhinse a bhí ag déanamh fiosrúcháin faoi iompar na nGardaí i Rannóg Dhún na nGall ('Binse Morris') chomh maith le ceisteanna áirithe eile, fonn ar na páirtithe uile i nDáil Éireann agus i Seanad Éireann treisiú leis an bhfreagracht sa Gharda Síochána.

Bhí na moltaí a cuireadh chun cinn san Oireachtas maidir le Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána a chur ar bun, ag teacht a bheag nó a mhór le múnláí don mhaoirseacht neamhspleách ar phóilíneacht mar atá ar fáil i dTuaisceart Éireann (trí Oifig Ombudsman Póilíneachta Thuaisceart Éireann) agus i Sasana agus sa Bhreatain Bheag (tríd an Independent Police Complaints Commission - IPCC).

Dá bharr sin, tá ar cheann de na difríochtaí is suntasaí idir Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána agus Bord Gearán an Gharda Síochána go dtugtar mar a bheadh cumhacht neamhspleách ann d'oifigigh Choimisiún an Ombudsman ar ionann í, i gcásanna faoi leith, agus an chumhacht a chuirfeadh daoine den Gharda Síochána i bhfeidhm.

Chun críche an Achta, tugtar de chumhacht, de dhíolúine, de phribhléid agus de dhualgas do chomhaltaí Choimisiún an Ombudsman a dtugtar do dhuine den Gharda Síochána ar chéim nach ísle ná céim Cigire. Tá de chumhacht ag oifigigh ainmnithe Choimisiún an Ombudsman, chun críche an Achta, a mbeadh de chumhacht ag duine den Gharda Síochána ar chéim is ísle ná Céim Cigire.

2.2 Cuspóirí Choimisiún an Ombudsman

Leagtar síos dhá chuspóir do Choimisiún an Ombudsman san Acht (Acht 67.1)

Seo iad a leanas:

- (a) cinntiú go ndéantar na feidhmeanna a leagtar air go héifeachtach agus go héifeachtúil lánchóir don uile dhuine a mbíonn baint acu le gearáin agus imsrúduithe maidir le hiompar dhaoine den Gharda Síochána – agus
- (b) muintín a chothú i measc an phobail maidir leis an bpróiseas lena réitítear na gearáin sin.

3. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman maidir le Cuspóir (a)

3.1 Léargas Ginearálta

Tá Coimisiún an Ombudsman sásta go bhfuil na cuspóirí ginearálta agus an leagan amach atá ar an eagraíocht faoi láthair oiriúnach chun na críche a leagtar síos in Acht an Gharda Síochána 2005. Tá réimsí áirithe, ina ainneoin sin, arb é tuairim Choimisiún an Ombudsman gur gá roinnt leasaithe ar an Acht ina leith. Leagtar iad sin amach in Foscúbhinní 2-12 leis an tuarascáil seo.

Bhí ríthábhacht leis an neamhspleáchas follasach a bhforáiltear dó faoin Acht maidir le seasamh a chur faoin gCoimisiún an Ombudsman mar ghníomhaireacht neamhchlaon.

Cé go n-áitítear ó am go chéile gur mhaith an rud múnla an duine aonair maidir le hombudsman póilíneachta mar atá i bhfeidhm i dTuaisceart Éireann, tagann scála i gceist. Tá níos mó ná dhá oiread na n-oifigeach atá i Seirbhís Póilíneachta Thuaisceart Éireann sa Gharda Síochána agus táthar ag fónamh dá thrí oiread daonra ar fud réimse talún trí huairé níos fairsinge. Tagann 17 Coimisinéir faoi struchtúr an IPCC i Sasana agus sa Bhreatain Bheag.

Tá comhaltaí Choimisiún Ombudsman an Gharda Síochána den tuairim go bhfuil ag éirí go maith le modh an triúir. Tá oiread oibre ann agus nach foláir an saothar a roinnt. Chomh maith leis sin, ligeann cion oibre ó thriúr Coimisinéir nach mar a chéile an taithí acu don Choimisiún cur chuige ildisciplíneach a úsáid i gcás cheisteanna casta. Foráiltear faoin Acht do chinntí a dhéanamh, nuair is gá, trí vótáil tromlaigh i measc an triúir Coimisinéir. Mar a tharlaíonn, le comhaontú a tharla na cinntí go dtí seo.

3.2 An tUalach Oibre

Leagtar amach sna táblaí thíos, líon na gcásanna roimh Choimisiún an Ombudsman le linn na tréimhse faoi chaibidil, idir gearáin a rinneadh agus cásanna a chuir Coimisinéir an Gharda Síochána faoi bhráid faoi alt 102 an Achta.

Tábla 1: Gearáin agus Cásanna faoi Bhráid suas go dtí 31/12/2007

<i>Stádas</i>	<i>Gearáin</i>	<i>Cásanna faoi Bhráid (Alt 102)</i>
Inghlactha	948	
Ar feitheamh	582	
Neamh-inghlactha	550	
Ní bhaineann le hábhar	0	246
Iomlán	2083	246

Léiríonn na táblaí thuas ardleibhéal leanúnach oibre.

Imscrúdú agus Scrúdú eile

Gearáin a tháinig ó dhaoine den phobal, chomh maith le heachtraí a chuireann Coimisinéir an Gharda Síochána faoi bhráid faoi alt 102 an Achta, mórchuid an ualaigh oibre ar Choimisiún an Ombudsman go dtí seo.

Chomh maith leo sin thuasluaite, thionscnaigh Coimisiún an Ombudsman imscrúdú amháin ar mhaithe le leas an phobail, (alt 102 (4)).

Bhí plé idir Coimisiún an Ombudsman agus an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí maidir le dhá cheist faoin gcumhacht scrúdú a dhéanamh ar mhodhanna oibre, polasaí agus nós imeachta an Gharda Síochána, chun críche ábhar gearáin a sheachaint sula dtarlódh sé (alt 106).

I gcás amháin, d'iarr an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí ar Choimisiún an Ombudsman tabhairt faoina leithéid de scrúdú.

3.2 (1) Cásanna faoi bhráid faoi alt 102, Acht an Gharda Síochána 2005

Cuireann Coimisinéir an Gharda Síochána cás faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman faoi Alt 102 nuair is dóigh leis an gCoimisinéir go bhféadfadh gur de thoradh ar iompar gharda a tharla bás dhuine, nó díobháil mhór, dó.

Ceanglaítear ar Choimisiún an Ombudsman imscrúdú a dhéanamh ar gach cás den sórt sin a chuirtear faoi bhráid.

Tá laghdú suntasach tagtha ar líon na gcásanna a chuirtear faoi bhráid faoi alt 102 ó tharla buaiclón an-ard sna míonna tosaigh i dtús ré Choimisiún an Ombudsman.

Is iomaí cúis a d'fhéadfadh bheith leis sin. I dtús a ré, bhraith bainisteoirí áitiúla an Gharda go raibh de dhualgas orthu gortuithe fánach go maith a chur faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman. Rinneadh athbhreithniú ar na Prótacail a aontaíodh idir Coimisiún an Ombudsman agus Coimisinéir an Gharda Síochána a raibh soiléire dá bharr agus laghdú dá réir ar líon na gcásanna a cuireadh faoi bhráid.

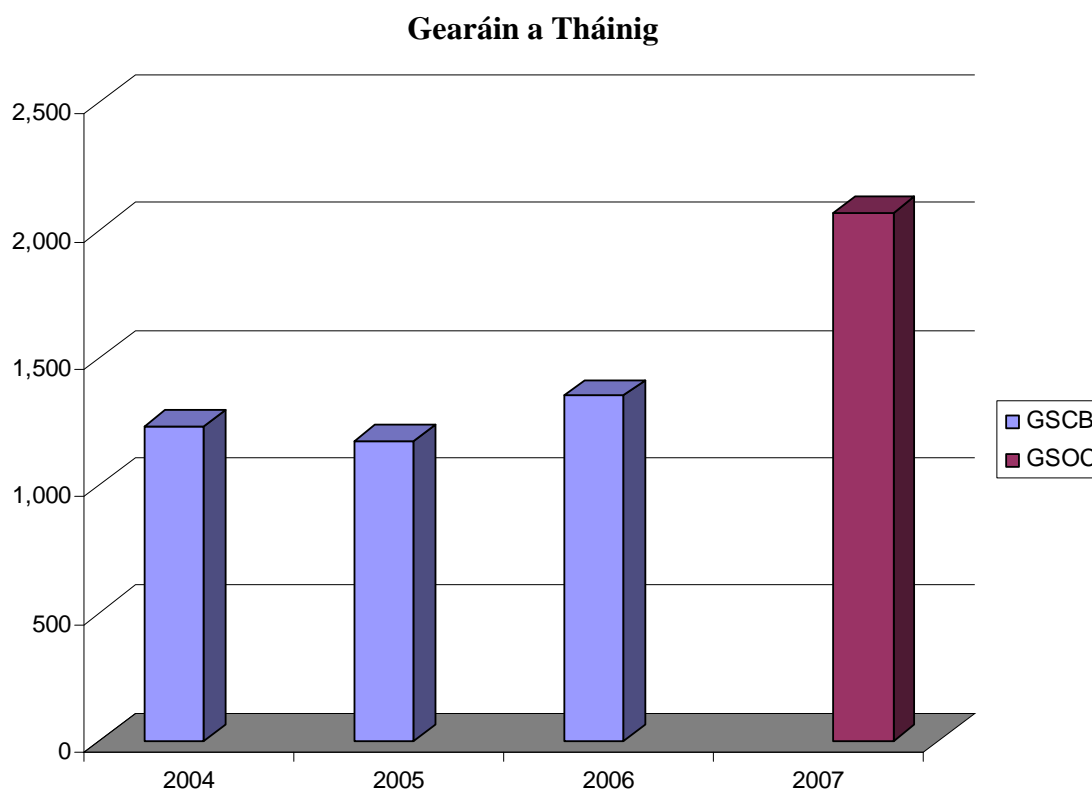
Leanfaidh Coimisiún an Ombudsman agus Coimisinéir an Gharda Síochána den mhonatóireacht ar líon agus ar chineál na gcásanna a chuirtear faoi bhráid faoi alt 102.

Fágann an obair ar chásanna a chuirtear faoi bhráid faoi alt 102 an-éileamh ar na hacmhainní teoranta pearsanra atá ag Coimisiún an Ombudsman. Bíonn gá imscrúdaitheoirí a chur i mbun oibre ar feadh laethanta, nó seachtainí uaireanta, nuair a bhíonn eachtra tromchúiseach nó cinniúnach i gceist.

3.2 (2) Gearáin a tháinig ó dhaoine den phobal

Feicfead ón tábla thíos go bhfuil an líon gearán faoi ghardaí a fuair Coimisiún an Ombudsman ón bpobal i gcoitinne níos airde go maith ná mar ab amhlaidh le Bord Gearán an Gharda Síochána sna trí bliana roimhe sin.

Tábla 2: Gearáin a tháinig chuig BGGs (2004-2006) agus COGS (2007)

B' íseal *pro rata* líon na ngearán a tháinig chuig an BGGs i gcomparáid leis na gearáin faoi oifigigh póilíneachta sna dlínsí cóngaracha i dTuaisceart Éireann (OOPTÉ) agus i Sasana agus sa Bhreatain Bheag (IPCC).

I gcodarsnacht leis sin, tá an líon gearán a thagann chuig Coimisiún an Ombudsman níos gaire *pro rata* don líon a tharlaíonn sna dlínsí cóngaracha sin.

Measadh go bhféadfadh go mbeadh de thionchar ag gníomhaireacht nua a theacht ar an bhfód, go dtarlódh borradh faoi ghearáin i dtús aimsire. Is léir gur tharla ón líon ard gearán in aghaidh na seachtaine i rith mhíonna tosaigh obair Choimisiún an Ombudsman. Cé go bhfuil titim ar an meánlíon gearán a fhaightear in aghaidh na seachtaine, tá isteach is amach le 45 gearán i gceist faoi láthair agus is dócha dá réir sin iomlán na bliana timpeall is 2,350 gearán.

3.3 Acmhainní agus Cumas Oibre

Tá Coimisiún an Ombudsman, tráth na tuarascála seo, ag plé le hualach carntha imscrúduithe agus gearán.

Tábla 3: Leagtar amach stádas na ngearán inghlactha a tháinig ó dhaoine den phobal agus na gcásanna a cuireadh faoi bhráid.

Stádas na nGearán Inghlactha agus na gCásanna faoi Bhráid 31/12/2007

<i>Stádas</i>	<i>Gearáin</i>	<i>Cásanna faoi Bhráid (Alt 102)</i>
Tarraingíodh siar	10	.
A90 RI agus Eadráin	233	.
Alt 94 faoi Mhaoirseacht	27	.
Alt 94 Gan Maoirseacht	307	.
Alt 91	.	9
Alt 98	381	237
Iomlán	948	246

Is léir nach bhféadfaidh Coimisiún an Ombudsman feidhmiú ar leibhéal éifeachtúlachta inghlactha an fhaid a bhíonn riaráiste mar sin i gceist. Bhí gearáin ó ghearánaithe agus ó dhaoine den Gharda Síochána ag áiteamh go bhfuil de cheart acu go bpléifí leis an ngnó chomh luath agus is féidir. Ní foláir maoirseacht neamhspleách ar phóilíneacht, ó thaobh na céille féin, a bheith luath tráthúil.

Tá roinnt tosca ag baint leis an riaráiste faoi láthair. Leagtar iad sin amach anseo síos.

Cúrsaí Reachtaíochta

Tá Coimisiún an Ombudsman go tréan den tuairim go bhfágadh leasuithe áirithe ar Acht an Gharda Síochána 2005, sa chás go n-achtófaí iad, go laghdófaí ualach na gcásanna ar na himscrúdaitheoirí agus ar oifigigh na gcás agus go ligfí do phlé chríochnúil níos luaithe agus níos oiriúnaí le gearáin agus le himscrúdúchán.

Rinneadh roinnt leasúcháin ar an Acht faoin Acht um Cheartas Coiriúil 2006 agus tháinig éifeachtúlacht dá bharr sin.

Tá roinnt leasuithe beartaithe eile pléite idir Coimisiún an Ombudsman agus baill foirne sinsearacha na Roinne Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí.

Leagtar amach na leasuithe beartaithe sin agus na cúiseanna atá ag Coimisiún an Ombudsman lena n-iarraidh i Roinn 6 na tuarascála seo thíos.

Líon na Foirne

Ar feadh cuid mhaith dá thréimhse feidhme go dtí seo, bhí Coimisiún an Ombudsman ag obair le leibhéal foirne níos ísle ná mar a measadh ar dtús a bheadh riachtanach chun na dualgais a leagtar air faoin reachtaíocht a chomhlíonadh.

Níor cheadaigh an Roinn Airgeadais an riachtanas a luadh ó thús maidir le ceithre mheitheal imscrúdaitheoirí maille le haonad faisnéise go dtí mí Aibreán 2007. Bhí Coimisiún an Ombudsman ag feidhmiú le trí mheitheal ba lú ná na meithleacha a beartaíodh, ar feadh mórchuid na tréimhse atá faoi chaibidil sa tuarascáil seo. Tá foireann bhreise fostaithe ó mhí Eanáir 2008.

Bhí leibhéal na foirne maidir leis na hOifigigh Cáis faoin leibhéal a theastaíonn agus a leagadh amach ó thús freisin. Tá roinnt folúntas ar gach leibhéal fágtha gan ceadú go fóill agus tá brú trom oibre dá bharr sin ar an bhfoireann atá ann.

Tábla 4: Leagtar amach líon na nOifigeach Cáis/Imscrúdaitheoirí agus líon a gcuid cásanna mar a tuairiscíodh ar an 31 Nollaig 2007

COGS	Imscrúdaitheoirí	Imscrúduithe Neamhspleácha	Oifigigh Cáis	Cásanna
	28	618	18	958

Teicneolaíocht TE

Tá bac ó thaobh éifeachtachta ar Choimisiún an Ombudsman mar gheall go ndeachthas i mbun feidhme i mí Bealtaine 2007 gan buntáiste as córas theicneolaíocht an eolais lánfhorbartha de bhonn taca faoi.

Bhí gá le Córas Bainistíochta Cásanna eadramhach a fháil ar ordú agus a chur ag obair. Tá sin fós in úsáid tráth scríofa na tuarascála seo. Fágann an easpa sin deacracht nach raibh gá leis maidir le heolas a ghlacadh isteach, a stóráil, a bhainistiú agus a lorg. Táthar ag tnúth le córas lánfhorbartha, cóirithe maidir le riachtanais Choimisiún an Ombudsman, a bheith i bhfeidhm faoi shamhradh na bliana 2008.

Ní raibh aon fhoireann oilte i dteicneolaíocht an eolais ar fáil do Choimisiún an Ombudsman le linn an chéim aistrithe agus tionscanta. Ainneoin gealltanais i ndiaidh a chéile go gcuirfí daoine a bhí oilte go cuí i mbun dualgais faoi shocruithe an ÁLI, ní dhearnadh aon mhaith de na gealltanais. Rinne Coimisiún an Ombudsman, dá bhrí sin, roinnt socruithe comhairleoireachta agus bonn taca le soláthraithe seirbhíse seachtracha chun freastal don riachtanas.

3.4 Na Príomhtháscairí Feidhmíochta/Straitéis Corparáide/Deimhniú Cáilíochta maidir le hImscrúdúchán

Nuair a ceapadh na Coimisinéirí i mí Feabhra 2006, d'aontaigh siad tús áite a thabhairt do Choimisiún an Ombudsman a bheith in inmhe na hoibre chomh luath agus ab fhéidir.

Cuireadh béim ar earcaíocht, oiliúint, áitreabh agus trealamh a fháil etc. Bhí roinnt den ullmhúchán tionscanta ar gnáthrud é maidir le comhlacht nua den chineál seo a raibh moill leis seachas mar ab iondúil.

Áirítear ar an gcineál sin, príomhtháscairí feidhmíochta a leagan síos agus ráiteas faoi straitéis na corparáide a ullmhú.

Tosaíodh ar an obair maidir le ráiteas faoi straitéis na corparáide a ullmhú sa dara leath den bhliain 2007 agus meastar go dtabharfar sin chun críche go luath sa bhliain 2008. Tá comhairleoirí seachtracha fostaithe ag Coimisiún an Ombudsman le cuidiú leis an bpróiseas sin.

Ullmhaíodh liosta 27 príomhtháscaire feidhmíochta i rith mhí na Samhna agus mhí na Nollag 2007 a bhaineann leis an mbrainse imscrúdúcháin, brainse obair na gcásanna agus an brainse cumarsáide agus taighde. Sin iad na brainsí san eagraíocht is mó a mbíonn plé idir iad agus na 'cliain't – daoine den phobal i gcoitinne, gardaí agus geallsealbhóirí eile.

Leagtar síos spriocanna soiléire leis na príomhtháscairí feidhmíochta seo maidir le tabhairt na seirbhíse agus déanamh na bhfeidhmeanna ar fud na mbrainsí den eagraíocht a bhaineann le hábhar.

Aontaíodh iad agus ghlac ceannasaí na mbrainsí éagsúla leo agus tá siad i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2008.

Tugtar liosta iomlán na bpríomhtháscairí feidhmíochta seo in Foscábhinn 1 leis an tuarascáil.

Tráth a bhfuil an tuarascáil seo á cur i dtoll a chéile, tá socrú á chur ar bun do dheimhniú cáilíochta a dhéanamh go neamhspleách ar obair imscrúdúcháin Choimisiún an Ombudsman.

4. Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman maidir le Cuspóir (b)

4.1 Léargas Ginearálta

Is é cuspóir (b) ag Coimisiún an Ombudsman muinín an phobail a chothú sa phróiseas réitigh maidir le gearáin.

Bhí de dhearcadh ag Coimisiún an Ombudsman ó bunaíodh é gur rud é cothú na muiníne i measc an phobail ina chuid próiseas ar cheart bainistíocht forbheartach a dhéanamh ina leith agus na hacmhainní oiriúnacha cuí a chaitheamh leis.

Bhí de dhearcadh aige freisin (cé nach sonraítear éileamh dá shórt san Acht) go raibh de dhualgas air muinín a chothú i bpróisis na ngearán i measc an Gharda Síochána chomh maith.

Tuigeadh go bhfágfadh córas neamhspleách maidir le maoirseacht phóilíneachta a thabhairt isteach go mbeadh ar an bpobal i gcoitinne agus ar dhaoine den Gharda Síochána dul i gcleachtadh cúinsí nua.

Dá réir sin, thug Coimisiún an Ombudsman faoi na bearta seo a leanas d'fhonn taithí a thabhairt do na Gardaí agus don phobal ar na próisis nua agus cinntiú go dtarlódh an caidreamh ba macánta ab fhéidir idir páirtithe leasmhara –

1. Bunaíodh Grúpa Comhairliúcháin trína dtagann Coimisiún an Ombudsman le chéile go tráthrialta le lucht bainistíochta an Gharda

Síochána, cumainn foirne de chuid an Gharda Síochána, Coimisiún Cearta Daonna na hÉireann, an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí agus Cigireacht an Gharda Síochána.

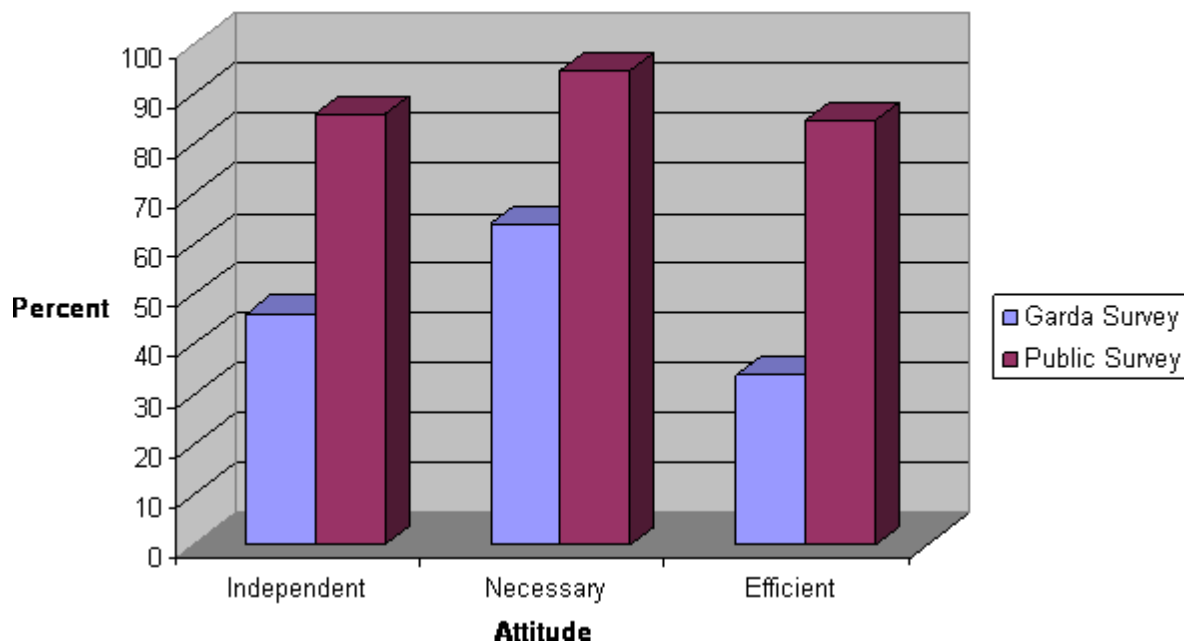
2. Tugadh faoi chlár cruinnithe le grúpaí réigiúnacha de chumainn foirne an Gharda Síochána agus le lucht na bainistíochta go háitiúil.
3. Clár cruinnithe seachtracha ar leibhéal an phobail d'fhonn modh oibre agus ról Choimisiún an Ombudsman a leagan amach.
4. Foilsíodh sraith bileoga, paimfléad agus treoirleabhar maidir le hobair Choimisiún an Ombudsman i dteangacha éagsúla.
5. Ritheadh feachtas bolscaireachta gearr ar an raidió agus sna páipéir nuachta d'fhonn bunú Choimisiún an Ombudsman a fhógairt.
6. Rinne baill d'fhoireann Choimisiún an Ombudsman cur i láthair os comhair ranganna oiliúna i gColáiste an Gharda Síochána, an Teampall Mór, Co. Thiobraid Árann.
7. Bunaíodh grúpa oibre le lucht bainistíochta an Gharda d'fhonn prótacail a dhréachtadh, faoi mar a éilítear faoin Acht.
8. Bunaíodh grúpa oibre d'fhonn scéim a dhréachtadh maidir le réiteach neamhfhoirmeálta agus eadráin i gcás gearáin.

4. 2 Éifeachtacht Choimisiún an Ombudsman a mheas maidir le misneach a chothú

Ní furasta an beart éifeachtacht eagraíochta ag cothú muiníne ina chuid oibre a thomhas. Tá léargas le baint ag Coimisiún an Ombudsman as suirbhéireacht a rinneadh mar gheall ar mheon an phobail agus an Gharda Síochána ina leith. Thug Coimisiún an Ombudsman faoi dhá bheart dén sórt sin sular cuireadh tús leis an obair. Cuirtear na freagraí 'aontaím' agus 'ní heol dom' le chéile sna figiúirí a leagtar amach i leith tuairimí éagsúla in Tábla 5.

Tábla 5: Comparáid idir Suirbhéanna ar an bPobal agus ar an nGarda Síochána

Perceptions of GSOC 2007

Dearcadh i leith COGS 2007

Céatadán

Meon

Neamhspleách

Riachtanach

Éifeachtach

Suirbhé an Gharda

Suirbhé an Phobail

Tá de rún ag Coimisiún an Ombudsman suirbhé a dhéanamh maidir le dearcadh an phobail agus an dearcadh taobh istigh den Gharda Síochána go tráthrialta. Táthar ag súil gur féidir ar an gcaoi sin, tagarmharcáil a dhéanamh maidir leis an gcaoi a gcruthaítear ag cothú muiníne sa chóras nua don mhairseacht neamhspleách ar an obair phóilíneachta.

Tuigeann Coimisiún an Ombudsman go rímhaith gur ionann agus athrú cultúir ag go leor gníomhaireacht mairseachta neamhspleách a theacht ar an bhfód, a dtugtar cumhacht dó atá mar a chéile ar bhealaí go leor leo sin a thugtar don Gharda Síochána.

Tharla ó am go chéile gur chuir oifigigh de chuid Choimisiún an Ombudsman a bheith i láthair san áit ar tharla eachtra géarchéime iontas agus inní ar ghardaí. Tharla uaireanta chomh maith gur chuir sin iontas agus mearbhall ar dhaoine den phobal i gcoitinne nach raibh súil acu le

daoine ó ghníomhaireacht nach raibh eolas acu air cheana i láthair in áit na géarchéime a mb'fhéidir go raibh baint aige le daoine dá dteaghlach nó daoine muinteartha leo.

Tá Coimisiún an Ombudsman sásta, ina dhiaidh sin fein, go raibh an caidreamh ar an bhfód ar an leibhéal feidhmiúcháin éifeachtach, gairmiúil agus fiúntach ó thaobh misnigh. De réir mar atá maolaithe ar an eagla roimh an rud nua, tá caidreamh maith oibre tagtha chun cinn ar an leibhéal feidhmiúcháin idir foireann Choimisiún an Ombudsman, gardaí agus áisínreachtaí eile.

5. Leordhóthaineacht na bhfeidhmeanna a leagtar ar Choimisiún an Ombudsman faoin Acht

Tá Coimisiún an Ombudsman sásta go bhfuil na feidhmeanna a leagtar air faoin Acht leordhóthaineach agus oiriúnach go ginearálta. Ina dhiaidh sin féin, is ceart roinnt nithe a lua maidir le comparáid le gníomhaireachtaí eile don mhaoirseacht ar phóilíneacht i dtíortha eile chomh maith le ceisteanna áirithe a tháinig chun cinn maidir le scóip fheidhmeanna Choimisiún an Ombudsman.

5.1 Feidhmeanna nach dtugtar san Áireamh faoi dhlínse Choimisiún an Ombudsman

Coimisinéir an Gharda Síochána

Tarlaíonn Coimisinéir an Gharda Síochána, nach ‘comhalta’ den fhórsa sin é, taobh amuigh de dhlínse Choimisiún an Ombudsman.

Sa chás sin, ní hionann feidhmeanna Choimisiún an Ombudsman agus feidhmeanna OOPTÉ ná feidhmeanna IPCC a bhfuil de chumhacht acu imscrúdú a dhéanamh ar ghearáin faoin bpríomhoifigeach.

Measadh roinnt gearán faoin gCoimisinéir a tháinig i rith na bliana neamh-inghlactha ar an mbonn sin.

Stiúir Ghinearálta agus Rialú an Gharda Síochána

Níl gearán inghlactha chomh fada agus a bhaineann sé leis an stiúir ghinearálta agus rialú an Gharda Síochána ag Coimisinéir an Gharda Síochána.

Measadh roinnt gearán den chineál sin a tháinig i rith na bliana neamh-inghlactha ar an mbonn sin.

Gardaí atá/nach bhfuil ar dualgas

Ní féidir glacadh le gearáin a dhéantar le Coimisiún an Ombudsman faoi iompar dhuine den Gharda Síochána nuair nach bhfuil sé ar dualgas ach amháin sa chás gur dhócha go dtarraingeodh an t-iompar, ach a chruthú, mí-chlú ar an nGarda Síochána, (alt 87(3)(b)).

Ina dhiaidh sin féin, éilítear faoi alt 102(1) ar Choimisinéir an Gharda Síochána aon chás lena gceapfaí gur tháinig bás nó díobháil thromchúiseach do dhuine mar gheall ar iompar dhuine den Gharda Síochána a chur faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman.

Ní dhéantar idirdhealú leis sin idir garda atá ar dualgas agus garda nach bhfuil. Mar a tharlaíonn, cuirtear gach ceist den chineál sin faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman.

Is ábhar buartha an nós sin ag roinnt gardaí ar an mbonn gur cur isteach é ar an saol príobháideach.

Tá Coimisiún an Ombudsman sásta gur maith an nós an ceann atá i bhfeidhm agus gur i bhfianaise riachtanais faoin dlí é.

Go dtí seo, bhí roinnt tionóisc thromchúiseacha bóthair agus roinnt ionsaithe a líomhnaíodh i measc na gcásanna a cuireadh faoi bhráid faoi iompar ghardaí nach raibh ar dualgas.

5.2 Mí-iompar nó Ceisteanna Fónaimh/Éifeachtachta

Tháinig líon suntasach gearán chuig Coimisiún an Ombudsman inar cuireadh i leith an Gharda Síochána gur tharla faillí tromchúiseach sa tseirbhís agus/nó mí-éifeacht maidir le daoine den Gharda Síochána.

Bhí réimse leathan i gceist leis na líomhaintí, idir easpa airde san oifig phoiblí i mbeairic Gardaí agus faillí tromchúiseach san imscrúdú ar choireanna nó eachtraí.

Níl soiléire ag baint leis an réimse seo do Choimisiún an Ombudsman. Is minic gur deacair a dhéanamh amach cén uair is ‘faillí sa dualgas’ neamhéifeachtacht nó cruthú nach maith san obair sa chaoi agus go mba sárú ar an gCód Araíonachta a bheadh ann.

D’fhéadfadh sé bheith deacair freisin a dhéanamh amach cén uair a bheadh clis gharða i mbun dualgais ina iarracht saobh in aghaidh na córa.

Tá Coimisiún an Ombudsman ag díriú go géar ar na réimsí sin agus ag féachaint le polasaithe mionsonraithe a thabhairt chun cinn. Beidh gá le comhoibriú dlúth leis an nGarda Síochána, mar a bhí ar fáil gan aon agóid maidir le gach ceist go dtí seo, chun teacht ar shoiléire faoi na poncanna seo.

5.3 Réiteach Neamhfhoirmeálta/Eadráin

Foráiltear in Alt 90 an Achta go n-eiseodh Coimisiún an Ombudsman treoirlínte don réiteach neamhfhoirmeálta nó don eadráin i gcás chineálacha áirithe gearán in aghaidh dhaoine den Gharda Síochána.

Ba é dearcadh Choimisiún an Ombudsman ón tús gurbh ghné thábhachtach den obair sin. Tar éis tréimhse fada comhairliúcháin le lucht bainistíochta an Gharda, cumainn foirne an Gharda agus daoine eile, fógraíodh na treoirlínte, faoi mar a fhoráiltear dó in alt 90 an Achta.

Is é tuairim Choimisiún an Ombudsman gur modh cóir éifeachtach atá sna treoirlínte sin chun déileáil le cuid mhaith gearán nach bhfuil chomh

tromchúiseach sin. Leagadh amach iad d'fhonn maolú a dhéanamh ar ábhar inní a chuireann gardaí in iúl go minic go mbeidís ag pléadáil 'ciontach' as rud a dhéanamh as bealach dá n-aontóidís le réiteach neamhfhoirmeálta nó le headráin.

Tá Coimisiún an Ombudsman ag tnúth le ráta glactha níos airde ar an gcineál seo modh réitigh. 223 cás ar cuireadh réiteach neamhfhoirmeálta ar bun maidir leo go dtí seo agus ní dhearnadh eadráin go sásúil ach ar an aon chás amháin.

Ag cruinniú de chuid an Ghrúpa Comhairliúcháin i mí na Nollag 2007, aontaíodh grúpa oibre a chur ar bun ar a mbeadh ionadaíocht ag Coimisiún an Ombudsman, lucht bainistíochta an Gharda Síochána agus cumainn foirne de chuid an Gharda Síochána féachaint an bhféadfaí deacrachtaí atá leis sin faoi láthair a réiteach.

5.4 Prótacail i Scríbhinn le Coimisinéir an Gharda Síochána

Éilítear faoi Alt 108 an Achta go ndéanfaidh Coimisiún an Ombudsman agus Coimisinéir an Gharda Síochána socruithe, de réir phrótacail i scríbhinn, maidir le roinnt ceisteanna feidhmiúcháin mar seo a leanas: (a) an úsáid as saoráidí coinneála (b) an chaoi a gcuirtear na Rialacháin faoin Acht um Cheartas Coiriúil 1984 (An Bhail a Chuirfear ar Dhaoine faoi Choimeád) i bhfeidhm (c) an chaoi a bpléitear le himscrúduithe a thagann trasna ar a chéile agus (d) eolas a roinnt i bpáirt.

Tá Coimisiún an Ombudsman sásta go bhfuil na Prótacail sin, a aontaíodh agus a síníodh i mí Bealtaine 2007 agus a ndearnadh leasuithe orthu ó shin, i bhfeidhm go cuí agus go héifeachtach.

5.5 Cúnamh Speisialta

Is féidir le Coimisiún an Ombudsman faoi alt 74 an Achta socrú a dhéanamh le Coimisinéir an Gharda Síochána nó gníomhaireachtaí eile maidir le daoine a theacht ar iasacht d'fhonn fónamh go sealadach le Coimisiún an Ombudsman.

Tháinig ceathrar den Gharda Síochána ar chéim Ceannfoirt ar iasacht chun fónamh go sealadach le Coimisiún an Ombudsman roimh dháta oibre an 9 Bealtaine 2007.

Is mór a chuir na daoine sin a bheith ar fáil leis an eagraíocht agus ba mhaith le Coimisiún an Ombudsman mórfhiúntas a gcuid fónaimh a admháil.

5.6 Rialúcháin maidir le ceisteanna a bhaineann le slándáil an Stáit

Tá plé ar siúl, tráth na tuarascála seo, idir Coimisiún an Ombudsman agus oifigigh de chuid na Roinne Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí maidir le socraithe don ábhar thuas faoi alt 126 an Achta.

Is é an Garda Síochána an tseirbhís náisiúnta póilíneachta agus an phríomhsheirbhís náisiúnta slándála chomh maith. Ní féidir nach dtiocfaidh na feidhmeanna sin trasna ar a chéile tráthanna áirithe agus sa chás sin, ní mór socruithe cuí ar bun chun cosaint do shlándáil an Stáit.

Foráiltear faoi alt 126 an Achta do dheimhniú an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí maidir le beairicí áirithe agus cáipéisí áirithe agus nithe áirithe de chuid an Gharda Síochána nach mbeadh cead oibre ag Coimisiún an Ombudsman ina leith gan toiliú an Aire leis sin.

Is é tuairim na gCoimisinéirí gur cheart gurbh i gcás fíoreisceachtúil amháin a tharlódh aon srianadh ar an gcead feidhme agus nach mór sainmhíniú géar cruinn beacht ar an ní a bhaineann le slándáil an Stáit. Luaitear gur tharla uaireanta san am a caitheadh, nuair a foilsíodh mí-iompar i réimsí áirithe den Garda Síochána, gur cuireadh leithscéal faoi shlándáil an Stáit chun cinn mar iarracht bonn cirt a thaispeáint leis.

6. Feidhmiú an Achta – Leasú Reachtaíochta

Tá na hathruithe ba shuntasáí ar shoruithe póilíneachta ó bunaíodh an Stát i gceist le hAcht an Gharda Síochána 2005. Admhaítear go forleathan go bhféachtar le hathruithe, athchóiriúchán agus nuachóiriúchán go leor a thabhairt i gcrích leis.

Tá Cuid 3 an Achta, maidir le bunú agus feidhmiú Choimisiún Ombudsman an Gharda Síochána, ar an gcuid is fairsinge go mór den Acht agus 49 alt ann.

6.1 Leasú Reachtaíochta go dtí seo

Nuair a chuaigh Coimisiún an Ombudsman i mbun oibre, tuigeadh go gcuirfeadh leasuithe áirithe, dá n-achtófaí iad, go mór leis an éifeachtacht agus go maolóidís, i gcásanna áirithe, ábhar débhríochta ba damhna trioblóide.

Bhí glacadh ag an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí ar an bpointe le hiarratais ó Choimisiún an Ombudsman maidir le leasuithe áirithe agus achtaíodh iad sin ina ndlí ar an 9 Bealtaine 2007 faoin Acht um Cheartas Coiriúil 2007.

Leagtar amach thíos na leasuithe a rinneadh i mí Bealtaine 2007 agus na cúiseanna a luadh ina bhfabhar.

Leasuithe Suntasacha ar an Acht go dtí seo.

- I. Alt 98: baineadh amach an srianadh ar chumhacht agus ar fhreagracht Choimisiún an Ombudsman maidir leis an duine den Gharda Síochána atá faoi imscrúdú. Bhí srianadh leis an mbunfhocláíocht ar dheis Choimisiún an Ombudsman cumhacht mar a bheadh ag Garda a chur i bhfeidhm ionas nach raibh éifeacht leis ach amháin i gcás an té den Gharda Síochána a bhí faoi imscrúdú. D'fhán an srianadh sin a bhaint amach go bhféadann Coimisiún an Ombudsman imscrúdú níos éifeachtúla dhéanamh nuair a tugadh de chumhacht dó déileáil le daoine den Gharda Síochána agus den phobal i gcoitinne chomh maith.
- II. Alt 39: Leathnaíodh an dualgas atá ar Gharda cuntas a thabhairt go bhfuil de dhualgas ar oifigeach ainmnithe de chuid Choimisiún an Ombudsman cuntas a thabhairt. Chuir an dualgas ar foráladh dó ar an gcaoi sin le cumas Choimisiún an Ombudsman imscrúdú a dhéanamh ar ghníomhartha nó faillí de chuid Gardaí le linn dualgais.
- III. Alt 94: baineadh amach an riachtanas go dtiocfadh Coimisiún an Ombudsman ar an tuairim gur tharla sáru ar na Rialúcháin Araíonachta. Fágann an leasú gur leor Coimisiún an Ombudsman a bheith den tuairim go bhféadfadh sárú a bheith tarlaithe chun tuairisc chuí a thabhairt ar an ábhar. Ó bheadh an cheist le tabhairt san áireamh arís, braitheadh nach rabhthas ag teacht leis an bpróiseas cuí.

6.2 Leasuithe Breise

Bhí dlúthchaidreamh ag Coimisiún an Ombudsman leis an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí faoi ghnéithe eile den reachtaíocht. Ar an 6 Meitheamh 2007, bhí cruinniú ag na Coimisinéirí agus daoine den fhoireann feidhmiúcháin leis an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, maille le oifigigh sinsearach de chuid na Roinne, agus leagadh amach roinnt leasuithe eile ar an Acht a meastar fúthu go gcuirfidís go mór le héifeacht agus éifeachtúlacht Choimisiún an Ombudsman.

Seo a leanas na leasuithe breise atá beartaithe nó iarrtha faoi láthair:

- **Alt 94** – foráil a thabhairt isteach ionas go ligfí d’aisléasú imscrúdaithe leis an nGarda Síochána, i gcás imscrúdú araíonachta agus imscrúdú coiriúlachta araon – féach *Foscríbhinn 2*
- **Alt 91** – cumhacht ghinearálta a thabhairt isteach faoin reachtaíocht chun réamh-imscrúdú a dhéanamh, ní hamháin i gcás gearáin faoi bhás nó dhíobháil thromchúiseach ná cásanna faoi bhráid faoi alt 102 – féach *Foscríbhinn 3*
- **Alt 91** – a thabhairt de cheart do Choimisiún an Ombudsman, nuair is cuí, deireadh a chur le réamhscrúdú gan gá dul ar aghaidh le himscrúdú faoi alt 95 ná alt 98 – féach *Foscríbhinn 4*
- **Alt 89** – leasú ar an deismireacht lena dtugtar an dualgas ar Choimisinéir an Gharda Síochána fianaise a chaomhnú i bhfeidhm – féach *Foscríbhinn 5*
- **Alt 98** – foráil d’imscrúdú faoi alt 98 a athrú, nuair is cuí, go dtí imscrúdú faoi alt 94 nó alt 95 – féach *Foscríbhinn 6*
- **Alt 101(7) agus Alt 80(5)** – tuarascálacha a fhoilsiú – féach *Foscríbhinn 7*
- **Alt 82** – treoir phraiticiúil faoi “díobháil thromchúiseach” – féach *Foscríbhinn 8*
- **Alt 83(1)(b)** – deimhniú maidir le toiliú ó bhéal do Choimisiún an Ombudsman – féach *Foscríbhinn 9*

- **Alt 95(4)** – an fhoráil seo a thabhairt leis an athrú le gairid ar alt 94(7) – féach *Foscríbhinn 10*
- **Alt 88** – caighdeánú maidir leis an modh a gcuirtear in iúl do dhaoine den Gharda Síochána go ndearnadh gearán, cibé inghlactha nó neamhghlactha é – féach *Foscríbhinn 11*
- Leasú téacsúil a mholtar ar Acht an Gharda Síochána 2005 – féach *Foscríbhinn 12*

6. Riocht Corparáide Choimisiún Ombudsman an Gharda Síochána

Tá Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána sásta gur féidir a rá go bhfuil dul chun cinn maith á dhéanamh maidir leis na feidhmeanna agus na cuspóirí ar fad faoi mar a leagtar amach faoi Acht an Gharda Síochána 2005.

Ba mhaith leis na Coimisinéirí an cion mór oibre atá déanta ag foireann an Choimisiúin féin, agus ag na daoine agus na háisínteachtaí éagsúla a chuidigh leis an eagraíocht le linn na tréimhse tionscanta agus thús na hoibre a admháil.

Is mian leis na Coimisinéirí, go háirithe, aird a dhíriú ar an léargas agus an aigne chuspóire ba léir ar fud gach earnáil den pholaitíocht i nDáil Éireann agus i Seanad Éireann agus an institiúid seo á tabhairt i bhfeidhm.

Is breis aibíochta ar an gcóras daonlathais againn agus leathnú tábhachtach maidir le cúrsaí freagrachta in institiúidí an Stáit áisínteacht neamhspleách don mhaoirseacht ar an bpóilíneacht a chur ar bun.

Táthar an-bhuíoch as an gcuidiú a chuir an tOireachtas agus Ranna Stáit éagsúla ar fáil maidir le Coimisiún an Ombudsman a chur ar bun, a mhaoiniú, a fheistiú agus a mhúnlú. Cé gur follasach é, ní miste a rá nach mbeadh Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána ar fáil ar chor ar bith murach an bonn taca sin.

Ba mhaith le Coimisiún an Ombudsman, go háirithe, buíochas a chur in iúl maidir leis an gcúnamh agus an spreagadh a thug an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí le Coimisiún Ombudsman an Gharda Síochána a chur ar bun.

FOSCRÍBHINN 1

COIMISIÚN OMBUDSMAN AN GHARDA SÍOCHÁNA
- NA PRÍOMHTHÁSCAIRÍ (SEACHTRACHA) FEIDHMÍOCHTA

CUSPÓIRÍ AGUS SPRIOCANNA - 2007/2008
COIMISIÚN OMBUDSMAN AN GHARDA SÍOCHÁNA
- PRÍOMHTHÁSCAIRÍ (SEACHTRACHA) FEIDHMÍOCHTA

CUSPÓIRÍ AGUS SPRIOCANNA - 2007/2008

Réamhrá

Socraíodh ag cruinniú na gCoimisinéirí ar an 9 Deireadh Fómhair 2007 gur ghá dul ar aghaidh le (a) na príomhtháscairí feidhmíochta (PTF) a shonrú agus (b) cuspóirí agus spriocanna a leagan síos ina leith sin.

Tá athbhreithniú agus plé déanta ó shin maidir le táscairí seachtracha mórthábhachta agus d'aontaigh gach a raibh baint acu leis ar na táscairí seo a leanas. Tá an liosta á chur chun cinn anois d'fhonn plé níos ginearálta air agus, bheifí ag súil, d'fhonn a aontú ag Coimisiún an Ombudsman.

Tá Coimisiún an Ombudsman ag tnúth le cuntas a thabhairt ar an obair a rinneadh má iarrtar air sin a dhéanamh agus ceisteanna a fhreagairt os comhair Chomhchoiste an Oireachtais i rith théarma parlaiminte an earraigh.

Tá Brainse na Seirbhísí Corparáide ag obair faoi láthair ar CBFG (Córas Bainistíochta agus Forbartha Gníomhúcháin) lena ndíreofar ar ról, feidhmeanna, aidhmeanna agus riachtanais gach ball den fhoireann. Nuair a bheidh sin i gcrích, beidh an múnla CBFG ina chuid de Phlean Corparáide agus de Ráiteas Misin do Choimisiún an Ombudsman.

Is í an chéad chuspóir ag Coimisiún an Ombudsman, mar a leagtar síos sa dlí, deismireacht den éifeacht agus den chríochnúlacht a chur ar fáil chun plé le gearáin faoi iompar dhaoine den Gharda Síochána lena mbainfidh cothroime don uile dhuine.

Bítear dá bhrí sin ag fónamh do dhá ghrúpa ar leith – an pobal i gcoitinne agus daoine den Gharda Síochána féin.

Dá réir sin, is iad gan amhras na PTF follasacha nó seachtracha an éifeachtacht, an tráthúlacht, an éifeachtúlacht, an chothroime agus an

ghairmiúlacht lena ndéantar fónamh do na ‘cliaint’, taobh istigh den chreat reachtaíocht atá leagtha síos dúinn.

Tá PTF eile ann nach bhfuil chomh soiléir céanna, níos ‘inmheánaí’, ach ní lú an tábhacht atá leo dá bharr sin; rialáil airgeadais, pleanáil, oiliúint, próisis athbhreithnithe a fhorbairt, deimhniú cáilíochta etc. Ní thráchtar orthu sin sa cháipéis seo.

Leagtar amach ina dhiaidh seo roinnt spriocanna agus cuspóirí maidir le PTF seachtracha Choimisiún an Ombudsman. Ó táthar ag trácht, ar dtús, ar PTF seachtracha amháin, ní bhaineann an beart seo ach le hobair trí cinn de bhraintí san eagraíocht. Is iad na brainsí sin; Obair ar Chásanna, Imscrúdúchán agus Cumarsáid agus Taighde, ar ndóigh, na brainsí is mó a mbíonn caidreamh idir iad agus na ‘cliaint’.

Tugadh na PTF seo chun cinn i gcomhairle leis an Stiúrtóir Riarachain, Stiúrtóir Imscrúdúcháin agus an Ceannasaí Cumarsáide agus Taighde.

Sonraítear 27 PTF anseo. Ní “socrú gan athrú” atá i gceist. Ina dhiaidh sin féin, tá i gceist gur marcanna iad a dtabharfar ar a chéile iad le linn obair na bliana seo chugainn a dhéanamh ag Coimisiún an Ombudsman agus go dtiocfaidís faoi athbhreithniú arís an tráth sin.

Tuigtear chomh maith go bhféadfadh tionchar a bheith ag an gCóras Bainistíochta Cásanna a thabhairt isteach go lánchuimsitheach ar na socrúithe seo.

Obair ar Chásanna

1. Freagra ar ghlaonna teileafóin ó dhaoine den phobal.. Sprioc: taobh istigh de 60 soicind.
2. Oifigeach an Cháis ag caint le cliaint a shiúlann isteach. Sprioc: taobh istigh de 10 nóiméad.
3. Admháil i scríbhinn maidir le gearáin. Sprioc: taobh istigh de 24 uair a chloig ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.
4. Fógra do lucht Bainistíochta Acmhainní Pearsanra an Gharda mar gheall ar ghearán a theacht. Sprioc: taobh istigh de 24 uair a chloig ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.
5. Cinneadh mar gheall ar ghearán a bheith inmheasta. Sprioc: taobh istigh de 8 lá ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.

6. Cinneadh mar gheall ar inmheasta gearáin nuair nach mór athbhreithniú a dhéanamh ar mhíreanna eolais. Sprioc: taobh istigh de 30 lá.
7. Cinneadh mar gheall ar ghearán inmheasta a chur ar aghaidh lena réiteach go logánta nó le haghaidh eadrána. Sprioc: taobh istigh de 10 lá ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.
8. An tréimhse chun caidreamh a dhéanamh le garda d'fhonn aontú a fháil le réiteach nó eadráin go háitiúil. Sprioc: taobh istigh de 14 lá ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.
9. An tréimhse chun caidreamh a dhéanamh le gearánaí d'fhonn aontú a fháil le réiteach nó eadráin go háitiúil. Sprioc: taobh istigh de 14 lá ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.
10. An tréimhse chun riarachán a dhéanamh maidir le gearáin nach gcuirtear ar aghaidh le haghaidh imscrúdaithe (a bpléitear leo le réiteach nó eadráin neamhfhoirmeálta.) Sprioc: 90 lá.
11. An tréimhse chun tuairisc/tuairisc nua ar stádas an ghearáin a chur in iúl don ghearánaí. Sprioc: taobh istigh de 28 lá ó fhaightear gearán i gCoimisiún an Ombudsman.

Imscrúdúchán

12. An tréimhse ina ndéanfaidh Oifigeach Imscrúdúcháin caidreamh le gearánaí i gcás ina líomhnaítear coiriúlacht. Sprioc: taobh istigh de 7 lá ón gcinneadh mar gheall ar inmheastacht.
13. An tréimhse ina ndéanfaidh Oifigeach Imscrúdúcháin caidreamh le gearánaí i gcás ina líomhnaítear sárú araíonachta. Sprioc: taobh istigh de 21 lá.
14. An tréimhse maidir le himscrúdúchán agus tuairisc leis na Coimisinéirí i gcás ina líomhnaítear coiriúlacht (seachas 'eachtraí géarthábhachta'). Sprioc: taobh istigh de 90 lá.
15. An tréimhse maidir le himscrúdúchán agus tuairisc leis na Coimisinéirí i gcás ina líomhnaítear sárú araíonachta. Sprioc: taobh istigh de 90 lá.
16. An tréimhse chun tuairisc/tuairisc nua ar stádas an imscrúdúcháin mar gheall ar chásanna ina líomhnaítear coiriúlacht a chur in iúl don ghearánaí. Sprioc: gach 40 lá.
17. An tréimhse chun tuairisc/tuairisc nua ar stádas an imscrúdúcháin mar gheall ar chásanna ina líomhnaítear coiriúlacht a chur in iúl don gharda. Sprioc: gach 40 lá.
18. An tréimhse chun tuairisc/tuairisc nua ar stádas an imscrúdúcháin mar gheall ar chásanna ina líomhnaítear sárú araíonachta a chur in iúl don ghearánaí. Sprioc: gach 40 lá.

19. An tréimhse chun tuairisc/tuairisc nua ar stádas an imscrúdúcháin mar gheall ar chásanna ina líomhnaítear sárú araíonachta a chur in iúl don gharda. Sprioc: gach 40 lá.
20. An tréimhse chun imscrúdú a dhéanamh ar gheall ar ‘eachtraí géarthábhachta’ – gan teorainn. Tuairisc do na Coimisinéirí de réir mar is gá ach tráthanna is giorra ná tréimhsí 35 lá.
21. An tréimhse chun tuairisc a thabhairt do na Coimisinéirí ar stádas an imscrúdúcháin a dhéantar mar gheall ar ‘leas an phobail’. Sprioc: de réir mar is gá ach tráthanna is giorra ná tréimhsí 35 lá.
22. Teacht ar an bhfód mar gheall ar chás ‘eachtra géarthábhachta’ a chur ar aghaidh ag Coimisinéir an Gharda Síochána. Sprioc: De réir mar a aontaítear leis an nGarda Síochána nó, i Réigiún Cathrach Bhaile Átha Cliath: taobh istigh de 2 uair a chloig; sa chuid eile den Stát: taobh istigh de 6 uair a chloig.

Cúrsaí Cumarsáide agus Taighde

23. An tréimhse chun freagra a thabhairt ar fhiosrúchán ó mheáin nuachta le linn uaireanta oibre. Sprioc: taobh istigh de 2 uair a chloig.
24. An tréimhse chun freagra a thabhairt ar fhiosrúchán ó mheáin nuachta taobh amuigh d’uaireanta oibre. Sprioc: taobh istigh de 4 uair a chloig.
25. An tréimhse chun freagra a thabhairt ar iarratais ar eolas ó ghníomhaireachtaí eile Stáit. Sprioc: taobh istigh de 24 uair a chloig
26. An tréimhse chun freagra a thabhairt ar iarratais ar eolas ó dhaoine den phobal. Sprioc: taobh istigh de 24 uair a chloig.
27. An tréimhse chun cainteoir a chur ar fáil nó socrú go mbeidh Garda i láthair ag imeacht seachtrach. Sprioc: taobh istigh de 14 lá

FOSCRÍBHINN 2

Cur leis an soláthar do “aisléasú” imscrúduithe leis an nGarda
Síochána

Nuair nach bhfuil de chumhacht ann aisléasú a dhéanamh maidir le cásanna áirithe ina líomhnaítear cionta coiriúlachta, tá Coimisiún an Ombudsman i mbaol dáiríre teacht faoi mhaidhm bháite mar gheall ar ualach oibre nuair atá de dhualgas air na hacmhainní teoranta a chur chun leasa maidir le himscrúdú ar chásanna ina líomhnaítear cionta beaga nach bhfuil chomh tromchúiseach. Anuas air sin, tá roinnt bheag cineálacha líomhaintí faoi chionta tromchúiseacha nach dtagann leis an bpríomhghnó a beartaíodh do Choimisiún an Ombudsman (e.g. aighneas teaghlaigh a dtarlódh dá bharr go maródh Garda a chéile/a céile nuair a bheifí sa bhaile ar scíth ón dualgas) a bhféadfaí imscrúdú mar is cóir a dhéanamh orthu dá bhféadfadh Coimisiún an Ombudsman aisléasú a dhéanamh ar an gceist leis na Gardaí go ndéanfaí imscrúdú ar leibhéal suntasach.

Tugtar faoi deara go bhfuil coinníoll sonracha i gceist sa leasú a mholtar ar alt 94 (in Foscúibhinn 11) go gcuirfeadh Coimisinéir an Gharda gach eolas, cáipéisíocht agus fianaise a thiomsaítear le linn an imscrúdaithe faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman. Is den ríthábhacht sin óis is ar Choimisiún an Ombudsman i gcónaí a bheadh de fhreagracht an comhad a chur ar aghaidh chuig Stiúrthóir na nIonchúiseamh Poiblí nuair a líomhnaítear cion agus, sa chomhthéacs sin, bheadh an tábhacht chéanna leis agus a bheadh le cás ina dtarlódh:

- Go ndéanann na Gardaí imscrúdú coiriúlachta faoin aisléasú, dá bhforálfaí dá leithéid de mhodh oibre le leasú na reachtaíocht; ach, chomh maith leis sin
- Faoin dlí mar atá faoi láthair ó tharla de dhualgas ar Choimisiún an Ombudsman faoi 94 (8)(b) comhad a chur faoi bhfaid Stiúrthóir na nIonchúiseamh Poiblí.

FOSCRÍBHINN 3

Cumhacht ghinearálta faoin reachtaíocht chun réamh-imscrúdú a dhéanamh

Faoi mar atá cúrsaí faoi láthair, níl de chumhacht ghinearálta ag oifigigh ainmnithe Choimisiún an Ombudsman réamhscrúdú a dhéanamh ar chúinsí féachaint an ndeimhneofaí más gá imscrúdú foirmeálta a dhéanamh ar chás agus cé chomh cuimsitheach agus a bheadh an t-imscrúdú ba chúí – cibé faoi alt 94, alt 95 nó alt 98. Tarlaíonn mar sin de bharr gur le cásanna ina ndéantar gearán faoi bhás nó faoi dhíobháil thromchúiseach do duine mar gheall ar obair an Gharda nó an fhad is atáthar faoi choinneáil nó faoi chúram an Gharda Síochána nó (de bhun alt 102(3)) le haon cheist a chuireann Coimisinéir an Gharda Síochána faoi bhráid faoi alt 102(1), agus leo sin amháin a bhaineann alt 91.

Fágann an córas atá ar fáil faoi láthair bearnaí suntasacha, mar shampla:

- Faoi mar atá cúrsaí faoi láthair, ní féidir tabhairt faoi réamhscrúdúchán faoin reachtaíocht maidir le ionsaí gnéis a líomhnaítear (gan bheann ar thromchúis an líomhna ná, fiú amháin, sa chás go mbainfeadh ionsaí ar leanaí leis an gcás) mar nach n-áireofaí, chun críche alt 82, mar “díobháil thromchúiseach” é; nó
- D’fhéadfadh ábhar a theacht ar aird Choimisiún an Ombudsman a mb’fhiú imscrúdú air a chur ar bun ar mhaithe le leas an phobail de bhun alt 102(4). Ina dhiaidh sin féin, sula bhféadfadh comhaltaí Choimisiún an Ombudsman socrú imscrúdú a chur ar bun, níor mhór leibhéal áirithe eolais a bheith acu a ligfeadh dóibh socrú go sáraítear an tairseach maidir le “leas an phobail” sa chás sin seachas é bheith ar cheann amháin den líon mór cásanna inar tharla bás tar éis caidreamh leis na Gardaí. Ina ainneoin sin, ó tharla nach gnéithe iad sin a dteastaíonn cur faoi bhráid faoi alt 102(1) ina leith, agus, de réir alt 102(6), go ndéantar iad a phróiseáil faoi alt 92, níl aon bhealach ann chun tabhairt faoi réamhfhiosrúchán reachtúil d’fhonn deimhniú má tá gnéithe suntasacha faoi leith ag baint leis an gcás áirithe sin seachas mar a bheadh le cásanna eile. Dá gcuirfí réamhfhiosrúchán nach dtagann faoin reachtaíocht ar bun agus cúnaimh deonach a iarraidh ar an nGarda Síochána, is dócha go bhféachfadh na daoine den Gharda Síochána a mbaineann an eachtra leo lena thabhairt go ndéanfaí athbhreithniú bhreithiúnach mar gheall ar bheart dá shórt ar an mbonn go rabhthas ag déanamh imscrúdúcháin mar gheall orthu taobh amuigh de na próisis a bheartaítear faoin Acht.

Moltar, dá bhrí sin, leasú a dhéanamh ar alt 91 (féach Iarscríbhinn 11) a mbeadh mar chuid de chumhacht ghinearálta réamhscrúdúcháin i ngach cás agus ní hamháin i gcás báis nó díobhála tromchúisí. D’fhonn cúis

agus éifeacht dáirire a bheith leis an leasú sin, moltar gur cheart a thabhairt de chumhacht do Choimisiún an Ombudsman, sa chás go measann an Coimisiún gur chúí sin, treoir a thabhairt go bhfuil na cumhachtaí a leagtar orthu faoi alt 98 ag na hoifigigh ainmnithe chun na críche seo – mura ndéantar, bheadh Coimisiún an Ombudsman ag braith ar chúnaimh a thabharfadh daoine dá ndeoin féin le linn na céime seo, rud a bhainfeadh go mór ó éifeachtacht an réamhscrúdúcháin i gcásanna áirithe. Bheadh alt nua 91(2) a chur isteach i gceist leis sin, chomh maith le leasú ar alt 98(1) d’fhonn na huimhreacha nua a lua.

Anuas air sin, moltar go scriosfaí alt 102(6) agus go n-athrófaí alt 102(3) go deireadh na forála go mbeadh ina alt nua 102(5) d’fhonn an bealach a réiteach dá leagtar amach thuas.

FOSCRÍBHINN 4

A thabhairt de cheart do Choimisiún an Ombudsman, nuair is cuí,
deireadh a chur le réamhscrúdú gan gá dul ar aghaidh le himscrúdú faoi
alt 95 ná alt 98

Cuireann Coimisinéir an Gharda Síochána cásanna áirithe faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman faoi alt 102, a mba léir go luath orthu agus ar bhonn réamhscrúdúcháin de bhun alt 91, nach gá aon bheart breise ina leith.

Ina dhiaidh sin féin, éilítear faoin Acht nach foláir don imscrúdaitheoir, arna threorú dó réamhscrúdú a dhéanamh faoi alt 91, imscrúdú faoi alt 95 nó faoi alt 98 a mholadh do Choimisiún an Ombudsman – féach alt 91(1).

De bhun na comhairle sin, ní mór do Choimisiún an Ombudsman imscrúdú a thionscnamh – fiú mura bhfuil de chúis leis ach deireadh a chur leis an imscrúdú faoi alt 93(1)(c). Níl sin sásúil ó ciallaíonn imscrúdú faoi alt 95 nó faoi alt 98 a thionscnamh go dtugtar faoi nós imeachta nó próiseas imscrúdaithe ar léir nach bhfuil gá leo. Molann Coimisiún an Ombudsman, dá bhrí sin, leasú ar alt 91(2) lena ligfí deireadh a chur leis an scrúdú ar cheist ag stáid an réamhscrúdúcháin mura bhfuil imscrúdú sa bhreis air sin réasúnta praiticiúil ná riachtanach – féach Iarscríbhinn 12.

FOSCRÍBHINN 5

Soiléiriú ar an deismireacht lena dtugtar an dualgas ar Choimisinéir an
Gharda Síochána fianaise a chaomhnú i bhfeidhm i gcásanna a eascraíonn
ó Alt 102

Tá ríthábhacht lena bhforáiltear dó in Alt 89 an Achta ós mór an chabhair é ag cinntiú gur féidir an fhianaise is fearr a bhailiú.

Nuair a léitear an fhoráil, déantar tagairt ann don dualgas fianaise a chaomhnú nuair a bhaineann sé le hiompar atá ina ábhar gearáin.

Is é is ábhar buartha dúinn go bhfuil an tábhacht chéanna le caomhnú na fianaise i gcásanna faoi alt 102 agus atá i gcás gearáin.

Soiléire agus cinnteacht faoin dlí atá i gceist anseo seachas aon lúb ar lár sa dlí. D'fhéadfaí a áiteamh, mar gheall ar fho-alt 102(3) agus fo-alt 102(6), go bhfuil an fheidhm chéanna le halt 89 maidir le ceisteanna a chuirtear faoi scáth Choimisiún an Ombudsman faoi alt 102 agus atá maidir le cásanna a tharlaíonn de bharr gearáin.

Ina dhiaidh sin féin, ó tharla foclaíocht an Achta mar atá faoi láthair, is ábhar buartha dúinne go bhféadfaí aighneas a dhéanamh in aghaidh na tuisceana sin agus, de ghrá na soiléire, ba mhaith linn dá gcuirfí isteach fo-alt breise 89(3) ina ndéarfaí go sainiúil go mbaineann an dualgas caomhnaithe le cásanna faoi alt 102 chomh maith céanna.

FOSCRÍBHINN 6

Foráil d'imscrúdú faoi Alt 98 a athrú, nuair is cuí, go dtí imscrúdú faoi
Alt 94 agus Alt 95

Foráiltear san Acht, le halt 101(1), nach mór don oifigeach ainmnithe tuairisc a sholáthar do Choimisiún an Ombudsman ar imscrúdú faoi alt 98 a chríochnú.

Foráiltear san Acht freisin, le halt 101(6), sa chás go bhfuil Coimisiún an Ombudsman den tuairim, ar an tuairisc a mheas, nach iompar a bheadh ina chion an t-iompar a ndearna imscrúdú air ach gurbh fhiú imscrúdú a dhéanamh ar an ngearán faoi alt 94 nó alt 95, gur féidir déanamh dá réir sin.

Is léir ó Alt 98(4) nach gciallaíonn imscrúdú faoin alt sin nach féidir imscrúdú eile a dhéanamh ar an gcás ina dhiaidh sin faoi alt 95 – ní dhéantar aon tagairt, mar a tharlaíonn, d’alt 94.

Molann Coimisiún an Ombudsman dá bhrí sin go ndéantar leasú ar alt 98(4) d’fhonn a thabhairt le halt 102(6) sa chaoi is go bhfuil tagairt ann d’alt 94 chomh maith le halt 95.

Thiocfadh sin freisin leis an leasú a mholtar maidir le ceart aisléasaithe leis an nGarda Síochána faoi alt 94 i gcásanna áirithe ina líomhnaítear go ndearnadh cion coiriúlachta.

FOSCRÍBHINN 7

An chumhacht faoin reachtaíocht tuarascálacha a fhoilsiú

Éilítear faoin Acht ar Choimisiún an Ombudsman muinín an phobail a chothú i mbun na bhfeidhmeanna dó. Is é údar a bhíonn le heagraíocht den chineál seo go gcuirtear maoirseacht chóir neamhspleách den fhollasacht ar chúrsaí póilíneachta ar fáil le gníomhaireacht neamhspleách. Má tá Coimisiún an Ombudsman le muinín an phobail i gcoitinne a chothú ann, is den tábhacht é go mbeadh ar a chumas an t-eolas cuí a chur ar fáil do na páirtithe ábhartha ar fad.

Tá dhá cheist faoi láthair ina n-ábhar buartha:

1. Eolas den fhiúntas a chur ar fáil do na gearánaithe faoi thoradh an phróiseas gearáin

Éilítear ar Choimisiún an Ombudsman faoi alt 103 dóthain eolais a chur ar fáil do na páirtithe ábhartha agus a choinneoidh ar an eolas iad faoi dhul chun cinn agus faoi thoradh an imscrúdúcháin, faoi réir ag coinníollacha eisceachta faoi alt 103(2). Dá réir sin, nuair a chuirtear comhad ar aghaidh chuig Stiúrthóir na nIonchúiseamh Poiblí, ní chuirfí aon eolas seachas sin ar fáil.

Ar an gcéad léamh ar alt 103, shílfi sa chás go gcuirtear comhad faoi alt 97 nó comhad chúrsaí araíonachta chuig Coimisinéir an Gharda Síochána, go leagtar de dhualgas ar Choimisiún an Ombudsman tuairisc a thabhairt don ghearánaí ar thorthaí an imscrúdaithe. Ina ainneoin sin, beidh Coimisiún an Ombudsman an tráth sin srianta go mór maidir lenar féidir a rá faoi mhionsonraí a moltar do Choimisinéir an Gharda Síochána ionas nach dtéitear i mbaol dochar a dhéanamh do phróiseas araíonachta Choimisinéir an Gharda Síochána.

Ina dhiaidh sin féin, tagann athrú ar an gcás nuair a thagann deireadh leis an bpróiseas araíonachta. De réir alt 97(3), tá Coimisiún an Ombudsman i dteideal fógra a fháil faoin gcinneadh a dhéantar faoi na Rialúcháin Araíonachta maidir le Garda is ábhar d'fhógra faoi alt 97. Is dócha go mbeadh duine den phobal, arb é an gearán uaidh a chuir tús leis an bpróiseas, ag tnúth an tráth sin le sonraí faoi thoradh an phróisis, go háirithe nuair a smaoinítear nach bhfuil sé i dteideal (mar a bheadh mar shampla sa Ríocht Aontaithe) bheith i láthair ag an éisteacht faoi chúrsaí araíonachta.

Ina ainneoin sin, níl Coimisiún an Ombudsman, faoin dlí mar atá faoi láthair, i dteideal aon eolas níos cuimsithí ná an “cinneadh” faoi na Rialúcháin Araíonachta – i.e. féadann, de réir mar a tharlaíonn, nach

mbainfeadh níos mó ná ráiteas gonta leis sin á rá ar tugadh de bhreith go raibh an Garda ciontach nó neamhchiontach i sárú araíonachta.

Iarrtar dá bhrí sin, leasú ar alt 97(3) d'fhonn cinntiú go léiríonn Coimisinéir an Gharda Síochána sonraí faoi thoradh an phróisis araíonachta i mbun an chaidrimh le Coimisiún an Ombudsman.

2. Eolas a chur ar fáil ar mhaithe le leas an phobail

Mar atá cúlraí faoi láthair faoi alt 101(7), sa chás go mbeadh Coimisiún an Ombudsman den tuairim, tar éis tuairisc an oifigigh ainmnithe de bhun imscrúdú faoi alt 98 a mheas, den tuairim nach léirítear leis aon mhí-iompar de chuid an Gharda atá i gceist, ní dhéanfaidh an Coimisiún aon bheart níos mó maidir leis an ngearán.

Ritheann linn go bhféadfadh gur ró-shriantach an fhoráil sin. Cé go mb'fhéidir nach léireofaí aon mhí-iompar de chuid Gharda ar leith leis an tuairisc, d'fhéadfadh go léireofaí ceisteanna eile leis nárbh fholáir dul i ngleic leo, dá mba fadhbanna córais iad taobh istigh den fhórsa nó cleachtas neamh-inghlactha. Sna cásanna sin, molann Coimisiún an Ombudsman leasú ar alt 101(7) ionas go bhforálar ina áit, sa chás gur cosúil go mb'ar mhaithe le leas an phobail é, gur féidir tuairisc a chur os comhair dhá Thí an Oireachtais (ar dá gcomhaltaí atá Coimisiún an Ombudsman freagrach) agus aird a dhíriú ar cheisteanna nach mór a phlé agus díriú orthu.

Mar fhoráil chomhlántach, bheadh gá le leasú ar alt 81(4)(a) freisin go dtabharfaí foráil san áireamh (“xí” nua) lena ligfí d'fhoilsiú do dhá Theach an Oireachtais.

D'fhéadfaí, de rogha air sin, leasú a dhéanamh ar alt 80(5) ionas go bhféadfaí a úsáid i gcásanna nach bhféadfaí a mheas go dtrasnaítear leo coinníoll ardréimse na tromaíochta agus chúinsí eisceachtúla eile, cé go mb'fhéidir gurbh fhiú tuarascáil a ullmhú mar gheall air.

FOSCRÍBHINN 8

Cumhacht faoin reachtaíocht treoir phraiticiúil a thabhairt faoina gciallaíonn “díobháil thromchúiseach” chun críche cur faoi bhráid faoi
Alt 102

Tá baint ag an sainmhíniú ar “díobháil thromchúiseach” in alt 82 leis an sainmhíniú san Acht um Chionta Neamh-Mharfacha in aghaidh an Duine, 1997, go háirithe mar a bhaineann le ionsaithe faoi alt 4. Sa chomhthéacs sin, ní mór a chruthú gur tharla díobháil thromchúiseach. Chun críche treoir a iarraidh ó Stiúrthóir na nIonchúiseamh Poiblí, dá bhrí sin, is é an gnáthnós go bhfantar go ndéantar toradh na díobhála a mheas (le haird ar aon chóireáil leighis a rinneadh nó a fuarthas) seachas cinneadh a dhéanamh ar bhonn thoradh láithreach na ngortuithe a fulaingíodh.

Ina dhiaidh sin féin, tá aontaithe idir dhlíodóirí an Gharda Síochána agus Choimisiún an Ombudsman nach gá chun an dualgas ar Choimisinéara an Gharda an cás a chur faoi bhráid a thabhairt i bhfeidhm, chun críche alt 102(1) Acht an Gharda Síochána 2005, ach go dtiocfaí ar an tuairim go mb’fhéidir gur tharla díobháil thromchúiseach mar gheall ar iompar dhuine den Gharda. Is lú eolais dá bhrí sin is gá chun an dualgas cás a chur faoi bhráid a thabhairt chun feidhme ná mar ba ghá i gcomhthéacs Acht na bliana 1997 – ach ina ainneoin sin, beidh éiginnteacht i gceist i gcónaí do Ghardaí ar gá dóibh socrú ar cheart cás a chur faoi bhráid agus ba mhór ab fhiú treoir phraiticiúil ina leith.

Ina fhianaise sin, aontaímid gur mhór ab fhiú leasú a dhéanamh ar alt 82(1) chun na críche sin – féach Iarscríbhinn Annex 12.

FOSCRÍBHINN 9

Deimhniú maidir le toiliú ó bhéal le gearán a dhéanamh ag an tríú páirtí
go díreach le Coimisiún an Ombudsman

Faoi láthair, foráiltear le halt 83(1) (b) gur féidir gearán a dhéanamh le Coimisiún an Ombudsman thar ceann duine eile ó chuirtear toiliú leis sin ar fáil i scríbhinn nó ó bhéal – ina ainneoin sin, ní soiléir ón Acht ar gá an toiliú i scríbhinn nó ó bhéal a thabhairt do Choimisiún an Ombudsman. Moltar leasú an-bheag ar alt 83(1)(b) a d'fhéadfadh an éiginnteacht sin a shoiléiriú – féach Iarscríbhinn 12.

FOSCRÍBHINN 10

Alt 95(4) a thabhairt chun réitigh le hathrú a rinneadh le déanaí ar Alt 94(7)

Rinne an tAcht um Cheartas Coiriúil 2007 an leasú seo a leanas ar alt 94(7):

“(7) Más rud é go mbeidh Coimisiún an Ombudsman den tuairim, tar éis an tuarascáil a bheidh curtha faoina bhráid faoi fho-alt (6) a bhreithniú, ~~go ndearna~~ go bhféadfaidh go ndearna an comhalta den Gharda Síochána a raibh a iompar nó a hiompar faoi imscrúdú na Rialacháin Araíonachta a shárú, déanfaidh sé tuarascáil de réir alt 97 do Choimisinéir an Gharda.”

Ceanglaítear le halt 95(4), mar a sheasann sé faoi láthair, áfach, nach mór tuarascáil alt 97 a ullmhú i ngach aon chás fiú i gcás inar ríshoiléir ó phróiseas alt 95 nach bhfuil aon cheist ann faoi mhí-iompar ar thaobh comhalta den Gharda. Molaimid, dá réir sin, leasú a dhéanamh ar alt 95(4) d’fhonn é a thabhairt chun réitigh le halt 94(7) – féach Iarscríbhinn 13.

FOSCRÍBHINN 11

Caighdeánú a dhéanamh ar an modh lena dtugtar fógra do chomhaltaí den Gharda Síochána go bhfuil gearán ann, bíodh an gearán inghlactha nó neamh-inghlactha

Ceanglaítear le halt 88(1)(a), mar atá sé faoi láthair, ar Choimisiún an Ombudsman fógra a thabhairt do chomhalta den Gharda gur measadh go raibh gearán a taisceadh ina choinne nó ina coinne neamh-inghlactha, ach sa chás go bhfuil an gearán inghlactha, is é nó is í Coimisinéir an Gharda a thugann fógra don chomhalta de bhun alt 88(3).

Tharla sé cheana féin, de bharr moillithe san fhógra ó bhainistíocht an Gharda, go raibh cloiste ag comhaltaí den Gharda faoi ghearáin den chéad uair ó ghearánaigh (a chuala fúthu go díreach ó Choimisiún an Ombudsman). Tá sé sin míshásúil, dar linn, agus baineann sé an bonn dár gcuspóir alt 67(1) a chinntiú go gcomhlíonfar ár bhfeidhmeanna ar mhodh éifeachtach cothrom.

Molaimid, dá réir sin, gur chóir alt 88(2)a leasú (a bhfuil éifeachtach iarmhartach aige i leith alt 88(3)) chun a cheangal ar Choimisiún an Ombudsman fógra a thabhairt don chomhalta den Gharda agus do bhainistíocht an Gharda araon. – féach Iarscríbhinn 12.

FOSCRÍBHINN 12

Leasuithe téacsúla a bheartaítear ar Acht 2005 (Acht an Gharda Síochána
2005)
(faoi chló dearg)

Alt 80(5)

(5) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman aon tuarascálacha eile is cuí leis a dhéanamh chun aird an Aire a tharraingt ar nithe a bheidh tagtha ar a iúl agus ar chóir, ina thuairim, iad a bheith ina n-ábhar do thuarascáil speisialta chuig an Aire [**scrios** “, mar gheall ar a thromchúisí atá siad nó ar imthosca eisceachtúla eile,”].

Alt 81(4) (xi)

(4) Ní choisceann fo-alt (1) ar dhuine dá dtagraítear san fho-alt sin faisnéis a nochtadh más rud é—

(a) go ndéantar an nochtadh:

(xi) chuig Tithe an Oireachtais de réir théarmaí Ailt 94(13), 95(6) nó 101(7)(b)

Alt 82(1) – le hiniamh tar éis an mhínithe ar “díobháil thromchúiseach”

D’fhonn treoir phraiticiúil a sholáthar maidir le cad is ‘díobháil thromchúiseach’ ann chun críocha na Coda seo, féadfaidh Coimisiún an Ombudsman, ó am go ham, treoir a ullmhú agus a fhoilsiú i bhfoirm Cód Cleachtais.

Alt 83(1)(b)

b) thar ceann an duine sin den phobal, ag aon duine eile más rud é, maidir leis an duine den phobal ar thar a cheann nó thar a ceann atá an gearán á dhéanamh, go dtoilíonn sé nó sí, i scríbhinn nó ó bhéal **chuig Coimisiún an Ombudsman, dá bheith á dhéanamh, nó go bhfuil sé nó sí, mar gheall ar a aois nó a haois, nó mar gheall ar bhail choirp nó mheabhrach, neamhinniúil ar thoiliú a thabhairt.**

Alt 88

88.—(1) Maidir le Coimisiún an Ombudsman, le linn dó nó di a chinneadh faoi alt 87 go bhfuil gearán neamh-inghlactha—

(a) tabharfaidh sé fógra i scríbhinn maidir lena chinneadh don ghearánach, don chomhalta den Gharda Síochána arb é a iompar nó a hiompar is ábhar don ghearán agus do Choimisinéir an Gharda.

(b) áireoidh sé san fhógra an chúis atá leis an, agus

(c) ní dhéanfaidh sé aon ghníomh eile i ndáil leis an ngearán.

(2) Le linn dó a chinneadh faoi alt 87 go bhfuil gearán inghlactha, déanfaidh Coimisiún an Ombudsman, a luaithe is indéanta—

(a) fógra a thabhairt i scríbhinn maidir lena chinneadh don ghearánach, **don chomhalta den Gharda Síochána arb é a iompar nó a hiompar is ábhar don ghearán,** agus do Choimisinéir an Gharda, agus

(b) i gcás ina ndearnadh an gearán go díreach chuig Coimisiún an Ombudsman, cóip den ghearán nó, mura ndearnadh an gearán i scríbhinn, cóip den taifead ar an ngearán, a chur chuig Choimisinéir an Gharda.

(3) Ar ghearán inghlactha a fháil **[scrios “Ar ghearán inghlactha a bheith curtha in iúl dó] i dtaobh iompair comhalta den Gharda Síochána, déanfaidh [scrios “Coimisinéir an Gharda” agus ina ionad cuir] Coimisiún an Ombudsman, faoi réir alt 89 [scrios “(1)(b)” agus ina ionad cuir] (2), fógra a thabhairt don chomhalta go ndearnadh gearán agus sonrúidh sé cineál an ghearáin agus ainm an ghearánaigh.**

Alt 89

89. —(1) Déanfaidh Coimisinéir an Gharda—

[Scrios “(a)”] a áirithiú go ndéanfaidh comhaltaí den Gharda Síochána, nuair a gheobhaidh siad amach go bhfuil gearán ann, aon bhearta dlíthiúla is dealraitheach dóibh a bheith riachtanach nó fóirsteanach chun fianaise a fháil agus a chaomhnú i ndáil leis an iompar is ábhar don ghearán, agus

[Scrios “(b)” agus ina ionad cuir]

(2) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman, maidir leis an bhfógra a thugtar do chomhalta den Gharda Síochána arb é a iompar nó a hiompar is ábhar don ghearán, an fógra sin a chur siar go dtí go nglacfar na bearta sin.

[Scrios “(2)”]

(3) Tá feidhm ag fo-alt (1) cibé acu a rinneadh nó nach ndearnadh cinneadh faoi alt 87 maidir hinghlacthacht an ghearáin.

Alt 91

91.—(1) **Ar ghearán inghlactha a fháil [scrios – “ Má bhaineann an gearán le bás duine, nó le díobháil thromchúiseach do dhuine, de bharr oibríochtaí Garda nó le linn do dhuine a bheith faoi choimeád nó faoi chúram an Gharda Síochána, ”] ordóidh Coimisiún an Ombudsman láithreach d’oifigeach ainmnithe—**

(a) an gearán a scrúdú d’fhonn a mholadh ar chóir **déileáil leis an ngearán [scrios “an gearán a imscrúdú faoi”] faoi alt 90, 94, 95 nó 98,** agus

(b) an moladh uaidh nó uaithi a thuairisciú do Choimisiún an Ombudsman a luaithe is indéanta.

(2) I gcás ina measfaidh Coimisiún an Ombudsman gur gá é féadfaidh sé a ordú go mbeidh na cumhachtaí a thugtar le halt (8) ag an oifigeach ainmnithe chun an scrúdú i bhfo-alt (1)(a) a sheoladh.

[Scrios “2” agus athuimhrigh an fo-alt mar]

(3) Déanfaidh Coimisiún an Ombudsman, ar mholadh an oifigigh ainmnithe a fháil—

(a) an gearán a tharchur lena réiteach trí idirghabháil nó ar mhodh neamhfhoirmiúil eile de réir Alt 90;

(b) an gearán a tharchur chuig Coimisinéir an Gharda chun go ndéileálfar leis de réir alt 94;

(c) imscrúdú a sheoladh faoi alt 95;

(d) a ordú d'oifigeach ainmnithe de Choimisiún an Ombudsman an gearán a imscrúdú faoi alt 98; nó

(e) a ordú nach gá imscrúdú breise a dhéanamh nó nach bhfuil sé praiticiúil le réasún.

92. — (1) Mura réitítear gearán inghlactha de bhun na dtreoirlínte faoi alt 90 nó más gearán é dá dtagraítear i míreanna (a) go (c) d'alt 90(1), féadfaidh Coimisiún an Ombudsman [scrios “de réir mar is cuí leis”] a ordú d'oifigeach—

(a) an gearán a scrúdú d'fhonn a mholadh ar chóir an gearán a imscrúdú faoi ailt 94, 95 nó 98, agus

(b) an moladh uaidh nó uaithi a thuairisciú do Choimisiún an Ombudsman a luaithe is indéanta.

(2) Déanfaidh Coimisiún an Ombudsman, ar mholadh an oifigigh a fháil—

(a) an gearán a tharchur chuig Coimisinéir an Gharda chun go ndéileálfar leis de réir alt 94;

(b) imscrúdú a sheoladh faoi alt 95, ach, faoi réir alt 95(2), sin amháin i gcás nach dealraitheach gur cion an t-iompar a líomhnaítear sa ghearán, [scrios “nó”]

(c) a ordú d'oifigeach ainmnithe den Choimisiún an gearán a imscrúdú faoi alt 98; nó

(d) a ordú nach gá imscrúdú breise a dhéanamh nó nach bhfuil sé praiticiúil le réasún. ”

Alt 94

94 — (1) Déanfaidh Coimisinéir an Gharda, ar ghearán a tharchur faoi alt 92(a) nó alt 91(a) —

(a) comhalta den Gharda Síochána a cheapadh chun an gearán a imscrúdú [“faoi na Rialacháin Araíonachta” bainte as], agus

(b) a áirithiú maidir leis an oifigeach a cheapfar nach raibh baint in aon cháil aige nó aici i ndáil le gné níos luaithe den chás.

(2) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman a cheangal nach ndéanfar aon cheapachán faoin alt seo gan cheadú roimh ré ón gcomhalta a bheartaíonn Coimisinéir an Gharda a cheapadh.

(3) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman a chinneadh, ar an ngearán a tharchur faoi alt 92(a) nó 91(a) nó aon tráth le linn an imscrúdaithe, maoirsiú a dhéanamh ar imscrúdú gearáin má mheasann sé gurb inmhianaithe déanamh amhlaidh ar mhaithe le leas an phobail.

(4) Tabharfaidh Coimisiún an Ombudsman fógra do Choimisinéir an Gharda go bhfuil se beartaithe aige maoirsiú a dhéanamh ar imscrúdú gearáin.

(5) Más rud é go ndéantar maoirsiú ar imscrúdú, féadfaidh Coimisiún an Ombudsman ceann amháin nó níos nó de na nithe seo a leanas a dhéanamh:

(a) a cheangal ar an gcomhalta a cheapfar é a choimeád ar an eolas faoi dhul chun cinn an imscrúdaithe;

(b) a cheangal ar an gcomhalta a cheapfar cibé tuarascálacha eatramhacha a chur faoina bhráid ag cibé tráthanna agus i ndáil le cibé nithe a ordóidh an Coimisiún;

(c) a shocrú go mbeidh an t-oifigeach ainmnithe den Choimisiún i láthair le linn aon agallaimh a sheolfaidh an comhalta a cheapfar i gcúrsa an imscrúdaithe;

(d) a ordú don chomhalta a cheapfar aon ghné bhreise den ghearán a imscrúdú.

(6) Más rud é go ndéantar maoirsiú ar an imscrúdú, déanfaidh an comhalta a cheapfar tuarascáil a chur faoi bhráid Choimisiún an Ombudsman maidir le torthaí an imscrúdaithe, **mar aon leis an bhfaisnéis, an doiciméadacht agus fhianaise go léir a bailíodh le linn an imscrúdaithe** a luaithe is indéanta tar éis an t-imscrúdú a chríochnú agus laistigh den teorainn ama a shonróidh an Coimisiún chun an tuarascáil **agus an fhaisnéis, an doiciméadacht agus an fhianaise go léir a bailíodh** a chur faoina bhráid.

(7) Más rud é go mbeidh Coimisiún an Ombudsman den tuairim, tar éis an tuarascáil **agus an fhaisnéis, an doiciméadacht agus an fhianaise** a bheidh curtha faoina bhráid faoi fho-alt (6) a bhreithniú, go bhféadfaidh go ndearna an comhalta den Gharda Síochána a raibh a iompar nó a hiompar faoi imscrúdú na Rialacháin Araíonachta a shárú, déanfaidh sé tuarascáil de réir alt 97 do Choimisinéir an Gharda.

(8) Más rud é go mbeidh Coimisiún an Ombudsman den tuairim, tar éis an tuarascáil **agus an fhaisnéis, an doiciméadacht agus an fhianaise** a bheidh curtha faoina bhráid faoi fho-alt (6) a bhreithniú, maidir leis an iompar atá faoi imscrúdú, go bhféadfaidh gur cion é ag an gcomhalta den Gharda Síochána lena mbaineann, déanfaidh an Coimisiún—

(a) a ordú d'oifigeach ainmnithe an gearán a imscrúdú faoi alt 98,

nó

(b) alt 101(2) a chomhlíonadh amhail is gur oifigeach ainmnithe a rinne an tuarascáil faoi alt 101(1).

(9) Mura ndéantar maoirsiú ar an imscrúdú, tabharfaidh Coimisinéir an Gharda fógra do Choimisiún an Ombudsman, don ghearánach agus don chomhalta den Gharda Síochána a raibh a iompar nó a hiompar faoi imscrúdú maidir leis na nithe seo a leanas—

(a) torthaí aon imeachtaí araíonachta a thionscnófar tar éis an imscrúdaithe nó, mura dtionscnófar aon imeachtaí den sórt sin, maidir le torthaí an imscrúdaithe, agus

(b) más cuí, aon ghníomh a bheartaíonn Coimisinéir an Gharda a ghlacadh i ndáil leis an gcomhalta sin.

(10) Féadfaidh an gearánach, má bhíonn sé nó sí míshásta le torthaí imscrúdaithe neamh-mhaoirsithe nó le haon imeachtaí araíonachta a thionscnófar mar thoradh ar an imscrúdú sin, a iarraidh ar Choimisiún an Ombudsman an ní a athbhreithniú.

(11) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman, tar éis athbhreithniú ar an ní—

(a) a iarraidh ar Choimisinéir an Gharda athbhreithniú a dhéanamh ar imscrúdú an ghearáin agus tuarascáil a thabhairt ar ais dó maidir le haon ghníomh breise a bheartaíonn sé nó sí a ghlacadh maidir leis an ní, nó

(b) má mheasann sé gur gá é, an gearán a imscrúdú faoi alt 95 nó a ordú d'oifigeach ainmnithe den Choimisiún an gearán a imscrúdú faoi alt 98.

(12) Ní dhéanann aon ní san alt seo a chosc ar Choimisiún an Ombudsman a chinneadh tráth ar bith imscrúdú gearáin arna tharchur chuige ag Coimisinéir an Gharda a ghlacadh ar láimh.

(13) Más rud é, tar éis tuarascáil a chuirfear faoina bhráid faoi fho-alt (6) a bhreithniú, go bhfuil Coimisiún an Ombudsman den tuairim nach léiríonn sí aon mhí-iompar ag an gcomhalta den Gharda Síochána lena mbaineann, maidir leis an gCoimisiún:

(a) ní ghlacfaidh sé aon ghníomh breise i ndáil leis an ngearán; mura rud é

(b) gur léirigh an t-imscrúdú nithe ar chóir, i dtuairim Choimisiún an Ombudsman, iad a thabhairt ar aird Thithe an Oireachtais trí thuarascáil a leagan faoina mbráid.

Alt 95(4)

(4) Más rud é tar éis[scrios “A luaithe is indéanta tar éis”] imscrúdú a chríochnú faoin alt seo, go bhfuil Coimisiún an Ombudsman den tuairim

go léiríonn an t-imscrúdú mí-iompar, déanfaidh sé tuarascáil de réir alt 97 a thabhairt do Choimisinéir an Gharda.

(6) Más rud é, tar éis imscrúdú a chríochnú faoin alt seo, go bhfuil Coimisiún an Ombudsman den tuairim nach léiríonn an t-imscrúdú aon mhí-iompar:

(a) ní dhéanfaidh sé aon ghníomh breise i ndáil leis an ngearán; mura rud é

(b) gur léirigh an t-imscrúdú nithe ar chóir, i dtuairim Choimisiún an Ombudsman, iad a thabhairt ar aird Thithe an Oireachtais trí thuarascáil a leagan faoina mbráid.

Alt 97(3) Nua

Tá Coimisiún an Ombudsman i dteideal fógra a fháil maidir le toradh aon imeachtaí araíonachta nó gnímh a ghlacfar tar éis tuarascáil a fháil ón gCoimisiún faoi alt 97 agus maidir le haon smachtbhanna araíonachta a bheidh forchurtha ar an gcomhalta lena mbaineann, ar a n-áireofar na forais, más ann, ar ar seasadh leis an ngearán agus na forais, más ann, nár seasadh leis an ngearán mar aon le ráiteas i dtaobh cúis(eanna).

Alt 98(1) agus Alt 98(4)

(1) Más rud é go n-ordóidh Coimisiún an Ombudsman dó nó di faoi Alt 91(3)(d)...

(4) Maidir le himscrúdú ní faoin alt seo, ní choisceann sé imscrúdú dá éis a dhéanamh ar an ní faoi alt 94 nó 95.

Alt 101(7)

(7) Más rud é, tar eis tuarascáil an oifigigh ainmnithe a bhreithniú, go bhfuil Coimisiún an Ombudsman den tuairim nach léiríonn sí aon mhí-iompar ag an gcomhalta den Gharda Síochána lena mbaineann, maidir leis an gCoimisiún:

(c) ní dhéanfaidh sé aon ghníomh breise i ndáil leis an ngearán; mura rud é

(d) gur léirigh an t-imscrúdú nithe ar chóir, i dtuairim an Choimisiúin Ombudsman, iad a thabhairt ar aird Thithe an Oireachtais trí thuarascáil a leagan faoina mbráid.

Alt 102

(1) Déanfaidh Coimisinéir an Gharda aon ní a tharchur chuig Coimisiún an Ombudsman is dealraitheach do Choimisinéir an Gharda a léiriú go bhféadfadh go raibh bás duine nó díobháil thromchúiseach do dhuine mar thoradh ar iompar chomhalta den Gharda Síochána.

(2) Cinnteoidh Coimisiún an Ombudsman go ndéanfar na nithe seo a leanas a imscrúdú:

(a) aon ní arna tharchur chuig an gCoimisiún faoi fho-alt (1);

(b) aon ní is dealraitheach don Choimisiún a léiriú go bhféadfadh go raibh bás duine nó díobháil thromchúiseach do dhuine mar thoradh ar iompar chomhalta den Gharda Síochána.

[Athshuigh fo-alt (3) chun gur fo-alt (5) nua é]

(3) [Scrios “4”]) Féadfaidh Coimisiún an Ombudsman, más dealraitheach dó gurb inmhianaithe ar mhaithe le leas an phobail é déanamh amhlaidh agus gan aon ghearán a fháil, aon ní a imscrúdú is dealraitheach dó a léiriú, maidir le comhalta den Gharda Síochána—

(a) go ndearna sé nó sí cion, nó

(b) gur iompair sé nó sí é féin nó í féin ar shlí a d’fhágfadh go mbeadh bonn cirt le himeachtaí araíonachta.

(4[Scrios “5”]) Féadfaidh an tAire, má mheasann sé nó sí gurb inmhianaithe ar mhaithe le leas an phobail é déanamh amhlaidh, a iarraidh ar Choimisiún an Ombudsman aon ní a imscrúdú is dealraitheach don Aire a léiriú go bhféadfaidh go ndearna comhalta den Gharda Síochána aon ní dá dtagraítear i bhfo-alt (4), agus déanfaidh an Coimisiún an ní a imscrúdú.

(5) Tá feidhm ag forálacha na Coda seo a bhaineann le himscrúduithe agus tuarascálacha fara na modhnuithe is gá i ndáil le ní dá dtagraítear i bhfo-alt (2) den alt seo amhail is go raibh an ní ina ábhar gearáin dá dtagraítear in alt 91.

[**Scios** (6) Tá feidhm ag forálacha na Coda i ndáil le himscrúduithe agus tuarascálacha fara na modhnuithe is gá i ndáil le ní dá dtagraítear i bhfo-alt (4) nó (5) den alt seo amhail is go raibh an ní sin ina ábhar gearáin seachas an gearán dá dtagraítear in alt 91.]

